

CONCETTA LA MAZZA

Uretse ubururu bwo mw'ijuru

Amaraso

Concetta La Mazza yavukiye muri Novara dicilia mu 1936, imfura ya Domenico La Mazza na Teresa Trerri. Mu mwaka w'1950, inyuma y'igihe c'"impamba" yabaye kuri senge, yashitse ku bavyeyi biwe i Domodossola, aho aba agifise umugabo wiwe Giuseppe. Avyara abana batatu: Arumando, Luciano na Daniela. Vuba aha mu muzirikanyi wiwe icipfuzo gikomeye co kwibuka ubwana bwiwe bwa Novarese kandi ng'iki kuvyara umwana w'iki gihe, ariko cuzuye inkuru z'inkuru n'amajambo yerekeye ibidukikije vyo muri ico gihe, yarashizwemwo: igihugu, igihugu co mu misozi, abantu bo mu misozi, ingeso , imigenzo y'ico kibanza mu myaka y'umwiza y'Intambara ya Kabiri y'Isi Yose.

Inguvu z'intango zo kwandika

Ico gikoko gitoyi gishirwa kuri ba sekuru maze kigahatirwa kuba i Castrangia mu nyamaswa y'inzoka y'inzoka y'inzoka n'abagenzi b'i Castrangia. Gutyo akora ingendo yiwe bwite biciye ku Crucis mu myaka igoye mu myaka igoye y'intambara hagati y'inzara, ukutamenya umwanya, ivyiyumviro vy'ibinyoma n'ugufata nabi. Inyuma y'intambara, ukwimukira mu gihugu n'intango, bigoye mu buryo busanzwe, mu Buraruko.

Ivyo vyose bibwirwa biciye mu kuraba umukobwa asubiramwo inzira z'ukukura kw'umuntu mu kwibuka kandi afise ubushasha n'urudodo rutoyi rw'agashinyaguro biduha umunezero wo gusoma - mu nyuma - inkuru y'ibimenyetso y'umuryango wacu, ishobora gushimisha . twebwe cane kandi ivyo bikaba ari ivya buri wese muri twebwe.

Muri iki gitabu gito ca Concetta La Mazza, iyo nyandiko iratera imbere itegeko ryose kandi igasubira mu myaka ya mbere, idafise ubuhinga bwo gukora ibishushanyo, irongowe n'ubuzima bwo mu mutima, icika uruzi rwose ko imvura nyinshi, ari imvura nyinshi y'umutima.

Imibare ya marume, Antonia na Michele, ntiyibagirana, nk'uko nyene ishusho ya Novara ari nk'ubuntu, iteye ubwoba kandi iryoshe nk'ibintu bikomeye kandi bikomeye bisigaye bitazokwibagirana.

Ubwa nyuma, igice kigoye co gushika mu myaka y'ubuyabaga igihe ibintu bidashobora gusubirwamwo bishika, ariko icyumviro gitoyi ntigiheba ku bijanye n'iherezo ry'agahinda, kubera uburindutsi afise n'icizigiro ata co amaze muri kazoza, kubera amaso yiwe ko bashoboye kuraba ... uretse . ubururu bwo mw'ijuru!

“Galvary yarantanguye kuri jewe. Birashoboka ko wari umusi utoroshe, icuma co mu 1938 catanguye, nari mfise imyaka ibiri kandi senge araza kuntora. Mu mufuko w’ibitambaro yashizeko ibara n’amapantalo abiri abiri, hanyuma akagira ubujuju bw’ivyo nasize vyose. Nari muto cane ku buryo ntashobora gutahura ko Via Crucis yanje izotangura uwo musi.”

Uretse ubururu bwo mw'ijuru

Igice ca Primo - Inzu ya se

Ubu ni ugusenyuka kwa kera, gupfukwa n'ibikoko vy'ibisiga kandi bipfutse n'ibipfukisho ariko, kera cane, i Novara, igisagara cari muni y'igihome c'agaciro ku misozi ya Messina, mu nzira y'ibarabara mu ntara ya Engia hari . inzu hafi y'isoko . Urugi rw'injira rwatanze ingazi y'imbere mu nzu yashikana ku rwego rwa mbere aho hari icumba gitoyi cari gifise igiti c'ibiti: cari icumba co kuraramwo. Waduze hasi hejuru kandi hari igikoni, iyo bishobora kwitwa. Mu mfuruka, igipande c'ibuye umuriro n'ivyuma vy'ivyuma vy'ivyuma vy'ivyuma (nk'ivyuma vyakoreshejwe kugira ngo ushire inkono y'innyama z'ingurube. Imbere, amanika ku ruhome, abirabura nk'ikibuga, igitereko c'ibiti, utuzu tubiri, imwe ntoya n'imwe nini, ifuru yo guteka umukate, ku ruhande rw'igikiriza c'igice c'isanduku, imeza,

“impumuro” zibiri n’ intebe y’Inguvu imwe. Amaherezo hariho igice c’ibarabara, hariho ibaraza ry’ibarabara ry’ibarabara ry’ibarabara, aho hari igitanda gusa kiri mu kazu. Ico kinogo cari ubwami sekuru w’umupfakazi w’ibubamfu yaba mu 1934. Haronswa uruzitiro rw’amabuye mu mazi n’igipfukisho c’ibiti. Kubera ko ata muvumo wariho, uwo wa nyuma yategerezwa gukorera kugira ngo agabanye stench yarekuwe. Ego ni ko, iyo nzu ntiyari ifise amazi n’umuco w’umuyagankuba, ivyo bikaba vyari vyiza muri iyo misi ata n’umwe yari afise. Inyuma y’aho hari irembo ry’ibiti ryajana i Baglio aho inkoko zari zipfutse ku giti.

Muri iyo mfuruka, hanze y’isi, mawe yabanye na sekuru, yari umunyamibabaro, abavukanyi babiri n’umuvukanyikazi, bese bamuruta, bararongorana kandi baba i Novara. Mawe yari afise ibara ry’umuhondo, ry’intege nke cane, ryari rigoyagoya cane, ryari rifise ibintu vyiza cane kandi ivyo vyari bigaragara cane mu maso hiwe, hamwe n’amata, yari amaso abiri manini manini y’ubururu, hafi y’igihe cose yari afise ubwoba kandi akababazwa. Kumbure urupfu rw’uwo muvyeyi, igihe yari afise imyaka mirongo ibiri n’ine, ni vyo vyari vyatumye agira ubugoyagoye bwo ku mubiri no mu vy’inyifato runtu.

Imyaka mikeyi inyuma y’urupfu rwa inakuru, mawe, bivuye ku gufasha umwe mu makomanda yiwe, yarahuye n’Umwami wiwe Charming. Dawe yari mu muryango mwiza cane wo muri Badiavecchia, yarongoye igiti c’umukara n’umuhinga mu vy’itabi n’ivyo kurya. Yari umuryango w’abakozi bakomeye, kandi dawe yari umuntu, nk’uko umuntu wese abivuga, ari mwiza cane, ari muremure, y’inzobe, y’agaciro kandi afise igitsina c’umugabo. Yaba mu gace gatoyi kari kure y’igisagara: ku maguru, lena nziza, mu gice c’isaha mwaronse. Se wiwe yaratwaye amakara y’ibiti. Uwo muvyeyi yari umugore w’inguvu, mu gitondo yaja i Novara ari kumwe n’inyumbu kugira ngo agure ubwoko batanga mu iduka: abahinga mu vy’itabi, umunyu n’ivyo kurya. Nahora ndya n’impuzu nini y’umukara, n’ico kinyamakuru na co nyene caraguze ico kinyamakuru kugira ngo abakiriya

bamenyeshe. Ni ryo duka ryonyene ryari muri iyo nzu n'iriba ryari muri iyo nzu, naho nyene hari iminwa umunani yo kugaburira, nta n'umwe yariho.

Ku mugoroba, yarafashije abashigikiye ubu ariko arakayangana - n'igikapu ciwe - akura umuvinyu n'ibara ry'ibara ry'agahama. Kubera ko abana badahora baratorana igikorwa c'abavyeyi, dawwe yari yaramenye ubuhinga bw'umucungezi w'ibintu. Inyuma y'ugusezerana kwamaze amezi makeyi dawwe na mawe, igihe bari bubakanye, baragiye gukora urusenga rwabo mu nzu ku isoko mu ntara ya ENGIA. Hacye amezi icenda nshitse muri iyi si kandi, nk'uko umugenzo wo mu bumanuko w'amajepfo, nari mfise izina rya nyinakuru, Concetta. Naho nari mfise imyaka y'ubugwaneza kandi mfise urukoba rworoshe, nama ndira. Sekuru, kubera ko tutari dufise igihimba c'irondeka, cari gitegetswe kunshaza umusi wose mweranda mu maboko yiwe, ijoro ryararyamye mu misozi ya Latvian na mama. Nk'uko abantu bose babivuga, nari mbi cane kandi ntashobora kwihangana. Hacye amezi make, kuko igikorwa co muri icyo gihugu cari gito cane, dawwe yacyiye afata ingingo yo kuja ku kazi i Sardinia. Igihe yariko aragenda aja ku rindi zinga asiga nyina wiwe n'uwo mukobwa ariko araboroga n'ikindi kiremwa yari yateye mu nda.

Igihe nari mfise amezi mirongo ibiri mushikanje Rosa yaravutse. Izina ryari rijanye na nyinakuru. Mu buryo butandukanye na Concetta, Rosa - yama yisunze mawe - yari mwiza, umweru kandi w'ibara ry'agahama, umushatsi w'inzobe wari uhuye n'amaso abiri meza cane y'ubururu: amashurwe, nk'izina ryiwe! Ku buryo igihe mawe yaja kw'isoko kugira ngo afate amazi n'abagenzi biwe mu maboko yiwe, yamubajije ingene bishoboka ko avyara abakobwa babiri batandukanye rwose. - CHIS CCà, Rusina, ku buryo Billicchia yari, ariko Umwanditsi ...- Uyu, Rosina, kugira ngo ni vyiza, ariko uwundi ... bavuga ko abagenzi bafise uruzitiro rw'iminwa. Hagati aho, muri iki gihe narabandanije amahoro, nk'aho noburira omen omen z'ikibazo canje, ndashimye Imana yarihanganiye, naho nyene atari iyo gusezera.

Kugira ngo mbwire inkuru ku nkuru, ubwa mbere, ntegerezwa kubamenyesha senge Antonia, muri make, bi 'nuoia. Yari mushiki wa mawe mukuru, hagati y'abo babiri hari imyaka cumi n'indwi y'itandukaniro. Yari umugore wo hasi n'ibifungurwa vy'abana, afise umushatsi wiwe w'umwanda wariko uragwa ku maso. Mu maso hiwe harimwo imyaka myinshi kuruta abo yari afise kandi mu kuraba kwiwe ata co barimwo hariho gusa uguteterezwa kwinshi cane. Ku myaka mirongo ibiri, ico gihe yari umugabo, yubatse n'umwe mu bavukanyi biwe ba mbere, aherutse kugaruka avuye mu bikorwa vyo muri Sempione Gallery, yagumye ari umupfakazi kandi afise umuhungu w'imyaka itatu. We, marume Michele, Zi Micheri, yari umuntu wo hasi kandi yari asa n'ikopi y'Umwami Vittorio Emanuele wa gatatu, yaba mu nzu yiwe bwite mu nzira y'igihugu, yerekana cane intambwe hafi zibiri. Yari inzu nziza cane. Ku rwego rwo hasi hari iduka ry'ibintu ry'agaciro ryari rifise ibarabara rinini ryo hagati rifise ivyuma bibiri vy'uruhome aho yagumana raspe, ibitoke, ibipfunsi, ibipfunsi n'ibihome, igiti co gukikuzza ibirenge vy'ameza yubatse, mola . bikenewe kugira ngo uzibire amasasu n'amabarabara, igitereko c'ibiti gifise isosi kugira ngo kibombe glue, ameza yari yuzuye hose, abonye bimwe bimwe bifatanye ku ruhome, hariho uburyo bumwe bumwe bw'amahirwe nk'amafarasi, amahembe y'impene n'ibikoresho vy'ibuye ry'agaciro, muri make, kimwe muri ivyo vyumba . ubu ko ubu Baba muri isi gusa y'ivyiyumviro.

Ingazi y'ibiti yazanye mw'igorofa ya mbere, aho hari ivyumba bibiri binini bifise ibitanda vy'amabuye, igiti c'agaciro muri iyo misi, ikibaho co ku ruhande cakoze na marume, isofa, imeza n'intebe zimwe zimwe zari zifatanye n'ibara ry'imboga, umugozi w'imboga ubwoko bw'imboga. Kuva ku balcon bari baravye inzira ija mu mezzagosto, igihe igikorwa c'Inyuma y'Ikiyaga kija ku matariki y'ibarabara, vyari bishoboka gukora ku mutwe w'i Madonna. Uvuye mw'igorofa ya kabiri ahubwo ushobora kubona Rocca Salvastra no imbere, uciye mu nzira y'umuco hagati y'amazu, woshobora gushima ahantu heza cane h'imisozi yagenda buhoro buhoro,

hirya y'ubururu bw'ikirere, gushika ku kiyaga aho, cane cane mu . ikiyaga
c'impeshi co mu kiyaga Fresh igihe ata n'igitero cariho, woshobora kubona ku nzira
y'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara
ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara ry'ibarabara.

Iyindi ngazi y'ingazi yasubiye ku rwego rwa mbere, aho hari igikoni n'icumba co kuraramwo, ica mbere cagutse cane cari gifise ifuru y'ibiti n'ivyuma vy'ivyuma vyo guteka. Nta gukeka ko hari inzu nziza cane, uretse ukuntu igikoni kidashobora gushika ata n'igikoni gifise amazi kugira ngo umuntu yihutire gukora ibikorwa vy'agaciro kuruta ibindi vyose vyo mu rugo. Muri iyo misi hariho impumurizo zimwezimwe zari zitashobora kwiyumvirwa. Amazi mu vy'ukuri yajanwa kw'isôko rya bose mw'isôko rya zinc quartara hanyuma aza azana mw'igorofa rya kabiri aho yasutswe mu gisomwa kinini c'ibinyobwa kugira ngo yoze amasahani. Kubera ko ata n'umwe yari asohotse, amazi y'ico gipfukisho yaragaruwe mw'igorofa yo hasi, ajugunywa mu bwisherero. Ku mugore yari akazi karushe cane. Ivyo vyari vyifashe nabi kandi bitera isoni, ku rugero rw'ukwihangana kwose kw'umuntu, kwashitse ku mpera y'ugushika ku mpera y'igihe c'ugukekeranya igihe Aunt Antonia, kubera icubahiro ku mugabo wiwe, yategerezwa kurya ku mfungurwa imwe aho yari yarariye, kandi kumbure . . , iyo manza yasubiyemwo Ivyo nyene, ariko nta n'ukwibuka kanaka mfise kuri ivyo.

Marume Michele yari umuntu w'umunyabwenge kandi w'umunyarugamba nk'umukozi nk'umupfapfa, mu gishingo c'umutima yari afise ibuye ry'agaciro

ry'umusenyi. Mu maso yiwe sinarigeze mbona ubugwaneza canke impuhwe ku bandi. Yaratandukanije senge mu nzu kugira ngo arabe umwana wiwe, yategerezwa kwitegurira kurya, kumukorera, akaguma avuga ngo ego, egome. Ntiyashobora no kugaragara mu balcon ahandi ho bari ingorane, mu gihe hafi ku mugoroba wose warangije akazi yaja ku tavern n'abagenzi kugira ngo banywa.

Yasubiye i muhira atangaje, igiti c'umukara kandi afise impwemu inuka idashobora kumuguma hafi. Ahubwo senge, n'umuco w'amavuta, ndamurindiriye gushika mw'ijoro ata n'umwe arya. Umwami mutoyi yagarutse - kenshi nta n'inkomezi yari afise yo kuduga ku ngazi - yari arushe cane, aca yiheba ku kazi k'akazi kuzuye inkungugu kandi hejuru yaguma ijoro ryose kugira ngo akureho iyo nzira. Aunt Antonia, naho ari vyose, amutwikira Pastrano, aca yicarana n'urukundo kugira ngo abibone gushika mu gitondo. Imyaka rero yamaze kandi, kugira ngo yihebe cane, ntiyashobora no kuja kurondera incuti ziwe zo kwirinda ikintu. We, afise ishari, ari nto kandi arengeye, aja kugura urudodo kugira ngo yibuke, imisatsi, imisatsi n'ibindi, kugira ngo ntave mu nzu. Igihe batumirwa mu muhango w'ubugeni, Marume Michele gushika ku kanya gaheruka ntiwasubira i muhira, Aunt Antonia ntiyashobora kujayo gushika aho incuti zabo bashobora gukurikirana umugabo wabo. Igihe cose barashoboye kumukwemeza, ibindi bihe yashitse mu gihe ariko rero, hagati mu mugambwe, yarashoboye kandi senge Antonia yarahemutse kandi yihebura, yasubiye muhira Mogia Mogia yose. Uko igihe cagenda kirarenga, yararundaniye umubabaro n'umubabaro, nta n'umwe ashobora gutera umutima n'umuntu n'umwe kuko yari yitandukanije, yari afise intuntu y'umutwe w'umutwe n'amenyo y'agahinda vyamubabaza mu kiringo c'indwi zose.

Umusi umwe yari umubanyi, ni mwiza cane na Pia, yitwa Marume Michele, aca amutuka kubera ububi bwose yafashe umukenyezi wiwe: - ukwiye kumaramazwa - yasemerera - kugira ngo umugore nk'uwo amere nk'uwo ... Antonia arakeneye gufata umuyaga, Ntubwirizwa kumutandukanya i muhira, ukwiye gusohoka, ugende ku misa, ugende ku ncuti, nk'uko abakirisu bose babigira. Ikiruta vyose,

arakeneye kugenda, gusa muri ubu buryo azoca mu mutwe ...- Umubanyi yaciye akaruhuko gatoyi, hanyuma abandanya ati: - n'isaha imwe gusa kuva hano iriko iramanuka ku nzira y'inyumbu dufise . y'isi n'inzu ntoyi cane n'igikoni kiri muni y'igisenge, ikindi na co kikaba ari icumba gitose gishobora gukora nk'icumba co kuraramwo mu ci. Muri iki gihugu hariho ibiterwa vy'ibikoko vy'ibisiga, insukoni, ama neSpole, inzabibu, zizzz, amapome, amapera, ama elayo, muri make, iriba ryose ry'Imana.

Nk'uko mubizi, inyuma y'urupfu rwa mwenewacu, ntegerezwa kwitwararika senge kandi sinshobora kwitwararika cane igikorwa co gukora isekeza, nico gituma naciye niyumvira kuyigurisha. Ni kuki utayigura? Rero umukenyezi wawe yari kuronka akaryo ko guhema umuyaga mwiza ... mu ntango Marume Michele yarakekeranya ariko aca aja kuyisura maze kandi yiyemeza ko yoyigura. Mu gihe gito amasezerano yarashizwemwo maze iyo nzu iba iye. Gutyo, igice ca kabiri ca Vittorio Emanuele III, kirushiriza kuba umunyabwenge kandi giteye ubwoba, yasabwe kuri Aunt Antonia: - Uzokwiga gukorakoranya insukoni maze uzime yumutse. Iyo ubwirizwa kwoza imyambaro uzomanuka ku ruzi maze ufate amazi akenewe kugira ngo unywe no guteka mu kwimba umwobo mu musenyi kugira ngo usukure. Ntizomera neza mu rushana aho uruzi rukayangana n'amazi ariko nzoruha iyo nzitizi. Ahubwo, urashobora kunezererwa iyo nzira. Kubera ko yari afise senge wiwe Antonia, kandi, yakoze uko yategetswe: - Cuomu, eu fazu.- Uko ushaka, nk'uko ndabibona, yarishuye uwo mukene.

Igice ca kabiri - Ku isi

Uwo mukene na Zi Micheri mu ntango z'impeshi y'umwaka wa 1936 yimukiye i Castrangia, mu misozi, hafi y'uruzi. Mu bice bitandukanye vy'i Badiavecchia, San Basilio na Valancazza inkuru yari ihari yarasanzaye maze abantu bamuhamagara kugira ngo bamukorere ico gikorwa. Muri icyo misi hariho umugenzo, naho uno musu woba usa n'uwutangaje, ko igihe bari bakeneye ameza, idirisha, umuryango canke imyambaro, barahamagara uwo mubaji, bamukira iwabo: barashaje intebe y'akazi maze barakora . ibiti bikenewe. Marume Michele yarafashe ibikoresho aca ahagarara aho hantu gushika aho igikorwa c'igikorwa c'igikorwa.

Bamuhamagara ngo ace igiti bamusiga imyaka ibiri kugira ngo yumume. Ico giti gica gishirwa ku ruhome. Uwo mubaji yagumye abonye icyo nkuru ivuye hejuru n'umufasha yari hasi: "Serra Mastro Descio, uwo na we akaba ari umukinyi wa Fagima muri Cascia" (Serra Mastro Descio muri Cascia" (Sega canke Master Master ko dukora umunya Cassapanca ejo).

Ico giti cari gishizwe ku ruhome. Kubera ko bari bafise imeza nini cane bararonka ameza kandi ivyo bikaba vyubatse amadirisho, ibitanda, imyambaro. Kugira ngo akore ako kazi yarahagurutse afise imyaka 4, agenda n'umufuko wiwe n'ivyuma. Yashitse i muhira abakiriya bamuhaye amata mashasha afise igitunguru n'umukate. Ku manywa y'isonga n'igice c'umukate. Mu nzu y'imbohe yarahagaritse gukora,

aca amuha umukate wo muhira nk'uko ari we wa mbere yashizweko amahera imbere y'uko yishura konti ku musu w'Imana i Novara.

Imyaka mikeyi yaracyiye, kandi umuhungu wiwe Turillu, yari yarakuze yongera aratahura ku rukoba rwiwe ko atashaka kuvuga, atari kw'isi yose, kugira ngo akoreshe ubuzima bwiwe bwose ukwawo mu gihugu. Yari yaramenye umwuga wa se ariko yashaka kwizera no kuba umunyagihugu w'umunyagihugu. Yarashoboye kwemeza se wiwe ngo amurungikire mu gisagara aho hari ubushobozi bwo kwiga ubwo buhinga. Yaciye yimukira i Catania kandi amaze imyaka ibiri yigisha, aca yigira neza cane, yumvise yiteguriye gukora ako kazi, kandi kuva ubu yari afise imyaka cumi n'icenda yari yiyumviriye ko kuri we igihe cari carashitse kugira ngo akore umuryango wiwe. Yari amaze imyaka yari azi umukobwa w'umwungere, aca afata ingingo yo kwubakana ariko akagira ico akora ku bushake bwa Zi Micheri yoshaka ko umuhungu wiwe arongora umugore wo mu bwoko bwiwe. Muri iyo misi, ni ibitangaje, ariko vyari nk'ibi: ku muntu umuhinga mu vy'ubuhinga arongora umukobwa w'umushumba, vyari imvo nziza cane y'agaterasoni. Hagati y'aho se n'umuhungu yasohoye amatati akomeye cane yatumye Turillu yitandukanya n'umuntu yitandukanya na se wiwe na nyina w'umuvyeyi. N'umuryango wiwe mushasha yaravuye mu gihugu aca yimukira i Como aho yagira amahirwe menshi n'igikorwa ciwe.

Ba marume ntibavyara abana, rero, n'ugusohoka kwa Turillu, yagumye ari wenyene. Abari mu nzira nyinshi bari ukwabo bari Aunt Antonia yamaze imisi yose kugira ngo baganire n'innyoni, ingurube n'imibu yariko irabakikuje. Muri iyo Spelonca yo mu misozi ntiyari afise akaryo ko kuvugana n'umuntu n'umwe. Ku musu mukuru w'agaciro nka Noweli, Pasika canke umusi mukuru wa Madonna Assunta muri Ferragosto niwe yaronka akaryo ko kuja mu gisagara kugira ngo aronke mawe. Mu gihe kimwe muri ivyo bigenderwa amaze igihe kirekire yidodomba ku bijanye na Leta yiwe, yasavye mushikawe ati: - Mukunzi Teresa, narabonye ko n'abakobwa babiri ufise vyinshi cane kugira ngo bakubeshe,

bansezeranye nanje kugira ngo ube umunyagihugu kugira ngo wiyegurire . ako gakobwa gatoyi. Nzomujana mu misozi aho umuyaga ari mwiza kandi nzobikora neza - mawe mu ntango yari afise umutekano muke ariko rero, nk'uko vyama, kubera ko yari afise akaranga kiwe mu buryo bworoshe, inyuma y'ugushimika ku bijanye n'uko mushiki wiwe yavyemera.

Kuri jewe ikizaza catanguriye. Birashoboka ko wari umusi utoroshe, icuma co mu 1938 catanguye, nari mfise imyaka ibiri kandi senge araza kuntora. Mu mufuko w'ibitambaro yashizeko ibara, amapantalo abiri abiri n'ibintu bibiri ntazi vyose nasize inzu yanje. Nari muto cane ku buryo ntashobora gutahura ko Via Crucis yanje yotangura uwo musu. Twaragendeye mu nzira y'inyumbu ko inyuma y'igice c'isaha canke kumbure twashitse muri iki kibanza c'irungu n'izina ry'agaciro gatoyi ry'i Castrangia (Cassandra!) Nk'aho twomenyesha amagorwa, muri make, iryo zina ryari risanzwe ari porogarama yose, naho nyene ico gihe . Ntaco nari gushobora kubimenya. Umugabo mu ntango yarampaye neza, senge rimwe na rimwe yaraguze ibisekeje bimwe bimwe kugira ngo nshire impuhwe zanje be n'igihe yanjana i Novara kugira ngo aronke mawe yama ambwira ashimitse ko ntabwirizwa kuja muhira ariko vyari vyiza gukura n' we ko ari we wenyene kandi ko yari kungira umuvyeyi. Ntaco nari gushobora gukora atari ukugamburuka.

Hagati aho, dawo yaragarutse avuye muri Sardinia, yagumye indwi imwe gusa, ahagije kugira ngo ashire imbanyi mawe, aragenda. Twari mu 1939 kandi mu mwaka wakurikiyeho Antonietta yaravutse. Ndacaribuka ko umuvyeyi wanjye Antonia yantumye i Novara na nyina wiwe, akabona mushikanje ku ncuro ya mbere. Nashaka kuguma muhira kugira ngo antere akanyamuneza ka Antonietta ariko senge, shebuja cane mu buzima bwanje, akagira umutima ukomeye nk'ubw'igisirikare, yambwiye ati: - Turnemmu i muhira, u fazu eu 'ana fautta nziza cane - (reka tugende i muhira, nzogukorerera igipupe ciza).

Igihe twashika muri catapchus yashize mu maboko yanje "casitta" ya pezza n'ibishushanyo vy'amaso atukura, biteye ubwoba. Naciye ngira ubwoba. Hari igihe nama ndira kuko nashaka gusubira i Novara na nyina na nyina ariko nta n'umwe yari afise mu kwemeza Zì Antonia: yari afise umutima w'agahinda kandi w'igipfamatwi ku maborogo yose. Mu myaka itatu ya mbere twamaze umwanya munini mu nzu y'igihugu muri Castrangia, aho ata bugingo bwo kubaho bwariho gusa, ni gake gusa kubona ikiruhuko mu nzu zari zitatanye hirya no hino mu bidukikije.

Ku musu w'Imana twagiye mu gisagara tuja kurondera mama, mushiki na sekuru. Sekuru yari umuntu mwiza afise ubwanwa. Yaramuzanye n'umuhinga mu vy'itabi rimwe na rimwe yamenagura. Mu rushana yantwaye muni y'impuzu, aca anjana ku kibanza co kugura ibiseke bimwe bimwe no gusogongera umuvinyu ku tavern kuva kuri "Sciancaditta" hejuru y'ibitaro. Ku mugoroba twasubiye muri Castrangia.

Amajoro makeyi uwo sekuru yaragiye kugerageza n'iryo tsinda, aho trombone yariko irakina, hanyuma ihagarara kugira ngo anywe ku taverne, asubira mu misozi ya Arzillo. 500 metero za Castrangia zariko zitangura guhamagara "Conttina, 'Ntoia ...". Mu rugo, senge muri ico gihe yari yarateguye inkono y'ubutaba kugira ngo amazi ari ku nzira y'amaguru atatu. Mu gihe co guteka, yigira ingazi y'amazi yariko arateka, kumbure kugira ngo ashire umuvinyu. Mu gitereko c'icuma, iyo sekuru yarateguye igitunguru n'itomate kugira ngo ashiremwo amapasta. Ico gitunguru nticari gitetswe cane kandi kikanzako ugukura. "Urya, ahandi ho nfata umukanda nkaguha imibiri ...".

Muri iyo misi umugore w'inkomoko y'i Venise yari umuvyazi wo muri San Basilio. Igihe mu gihe c'imbeho, uruzi rwari mu gihe c'imbeho Michele yuzuye ku rutugu (i Ciancalea) kugira ngo zigire mu nzira y'amafarumasi yo muri Novara.

Yahagaze muhira aca avuga ati: "Antonia, kuva ku gipfukisho gikanye". Sona w'umukene, sinzi nimba yari atahura ko ari umukunzi wa Michele.

Ubu nari mfise imyaka itanu, ndi mpararika mu misozi, ntavugana n'umuntu n'umwe nari ngiye kuba nk'igikoko kitari co. Naramaramaye abantu bose. Igihe twaja i Novara, naranyegeje kuko natinya abantu. Ababanyi baratahuye iyo mpinduka, ni co gituma bahanura ba sekuru ngo banrungike mu mashure y'intango. Igishimishije ni uko abo ba sekuru ari bo bavyemera. Rero mu gitondo kimwe, senge yarungitse marume Michele kugira ngo angure bisiit, agishire mu giseke c'ibara ryera uwo nyinakuru yari yampaye. Yari kumwe n'ibiscuit yashizeko igigi gishasha. Yaranherekeje gushika kw'ishure ry'intangamarara riri hafi y'aho hantu. Igihe uwo mubikira yafungura urugi kugira ngo ankize, naciye ntangura kuvuza induru. Kubera ubwoba naciye njugunya igiseke hasi, igi y'igica kiramenagura, nca nja aho hose hari hahumanye. Impanuro yarampagije mu kunca ibibatsi vy'imvo nziza, aca anzana muhira. Rero umusi wanje wa mbere w'ubuhungiro na wo nyene warabaye uwa nyuma.

Vyarabaye, kuva nari bine, ko marume yavuze ati: - Concettina, genda i Novara gufata Carmieri (ugutuza) ku mutwe -. Naciye nsubira ku nzira y'inyumbu nk'uko vyari, navuye mu karere k'Abagiriki, rimwe na rimwe narahagarara ku isoko kugira ngo nzingire inyota, maze ndashika ku nzira y'ubuhinga bwa "du Surcattu". We, umuganga w'imiti, yaratangaye cane yabwiye abagenzi ko nagiye mu gihe gito maze akagaruka avuye i Novara nk'umuravyo. Bafise imyaka itanu bantwara i Barcelona n'incuti za kure. Aho niho nabonye kandi numviriza ntangajwe cane ku ncuro ya mbere ... radio! Twaragiye kandi mu iduka kugira ngo tugure igipande c'impuzu. Uwo mucuruzi yasavye: - kugura inkofero n'igitambaro cera -. Mu mpera barajijura kandi uwo mucuruzi w'ibintu vy'ubudandaji yatanze amasigarira abiri y'ubururu n'inyuma y'ijuru. Bukeye twarazanye ivyo bitambaro mu misi mikeyi yashizeko impuzu. Ku musi w'Imana numvise umengo abakobwa b'i Marquises na Baroroni bo muri Novara.

Mu rushana rwo mu 1941, hagati mu ntambara, dawe yararangije igikorwa ciwe muri Sardinia yaciye afata ingingo y'umugenzi wiwe wo kurondera ubutunzi mu gisagara co mu buraruko no kuba abafata igikorwa ciwe ca kera c'abacuraranzi. Hariho mu kirere, iyo nkuru y'uko mawe yashaka gushika kuri dawe kandi ivyo narashikiwe n'ingorane, ku buryo umusi umwe n'ugunyerera munsu y'igitanda ciwe, narahishuye maze nkihweza izo ntete zibiri z'umuceri w'umuceri wo muri kazoza n'i Croscine kuko . senge ntiyigeze anhanaha. Mu buryo bw'ubukazi bwantwaye. Ndibuka ko nabonye amaraso kuko nari mfise ibikomere. Nasubije ishata y'ibara ry'agahama yakora ku murango no mw'ijoro, rero iyo mpuzu, nta n'umwe yabibonye.

Imbere y'uko uwo muvye agenda, yaragerageje kuva mu nzu ya sekuru, uwo mukene yagumye ari wenyene. Yariyumviriye gushiramwo umuco w'umuyagankuba, ico gihe akaba ari we yipfuzaga cane shebuja. Imbere y'uko ikoresheye "u lusu" mu mavuta. Marume Michele arayahindukiza: haciye imisi mikeyi aca ahamagara uwo muhinga mu vy'amashanyarazi, aca amutera n'umuco mu nzu yiwe, rero igihe naja mu gihugu nanje nararyohereye n'umuco mutoyi ku ngazi z'ibiti ziteye igomwe. Igihe nategerezwa kuja ku kabineti (i Latrea), mu gukora umwobo woroshe wari ku rwego rwo hasi inyuma y'aho laboratwari yayo, iruhande y'aho hama hariho igifu c'amasandugu, iyo marume yubatswe kugira ngo abe yiteguye.

Mu gitondo ca mbere mu kwezi kwa gatatu 1942, yambaye amaboko y'ubururu afise amaboko yo mw'ijuru, hamwe na marume wiwe na sekuru wiwe nari kumwe na nyina wiwe na mushikawe n'iposita y'iposita mu kibanza c'i San Sebastiano, ni ukuvuga, egome, muri bisi . , ivyo vyotuma bashika ku kibanza c'ibarabara ry'igariyamoshi. Uwo mushiki w'imyaka 4 w'imyaka 4 ntiyashakaga kuduga kandi marume yo kumujijura yamubwiye ati: - Iyo utaduga kuri wewe Ietto du pidti - (Nzogukorera ibiharuro bibiri).

Jewe, imfura, nakozweko na data sinasiga, nkaguma i Novara. Sinagiheza kurira. Nariko ndarondera ihumure mu maboko ya sekuru. Na we nyene yarasigaye wenyene kandi uwo musu naguma kumwe na we kugira ngo ndamugume ari kumwe na we. Hacye nk'imisi mirongo ibiri ikete rya mbere ry'uwo muvuyeyi ryashitse aho rivuga ukuntu urugendo rwavuyemwo. Papa yari yaratumye aronka inzu yo kwakira amazi n'amazi i muhira n'ibarabara ry'amazi, kubera ikintu gishasha. Mu kubandanya mu nkuru, umusi ukurikira uwo yashitse yari yahamagaye umusatsi w'umusatsi muhira kugira ngo amushireko umusatsi w'umuderi. Mu gisagara, hafi abagore bose barambara umushatsi muremure n'iyi twipé. Muri make, mawe ku ncuro ya mbere mu buzima bwiwe yari anezerewe kandi yari anezerewe. Mu mpera z'inkuru yarampaye kuntera senge. Nta gukeka ko atabona ko imibabaro yanje yabaye muri Castrangia.

Umusi ukurikiraho Aunt Antonia yarangarukanye mu misozi, abwira umugabo wiwe ngo angurire igitabu ca mbere co mu mwaka wa mbere kugira ngo nkize kwandika no kuba nshobora kuja mu rwego rwa kabiri aho kwitoza mu mwaka wa mbere mu kwezi kw'icumi. dake: Nta n'umwe nari gushobora gukina, ariko nategerezwa kumara umwanya ndiko ndandika amacandari n'imibare. Kuva i Kastrangia igihe cose hanyuma uwo mwigisha aca ava i San Basilio aho yigisha. Izina ryiwe ryari Maria, yari umukobwa w'umukuru w'igisagara yari azi. Yaramuhaye ikirahuri c'amazi. Hagati aho, naramweretse akatabo aca aranyitwararika. Yakuye ikaramu itukura mu mufuko, aca yandika "Brava". Mbega akanyamuneza, ni akanyamuneza no kumbona ko nshimwa, ivyo na vyo bikaba ari ibidasanzwe kuri jewe. Nacye ngira ubwoba cane buri musu, narabaciriye urubanza rwo kunkura kuri ba sekuru na ba sekuru na ba inakuru, ariko sekuru yavuze ko atari ngombwa.

Yaratinya ko nshobora kubamenyeshya ingene nafatwa no kugaburirwa. Nkako, ivyo kurya ntivyari bihagije ku mukobwa yategerezwa gukura no gutera imbere: mu gitondo barampaye umukate ukomeye ufise iforomage, ku manywa y'itomate

n'imyelayo ibiri. Ku mugoroba igihe hari umugabo wiwe Aunt Antonia yatetse umukate mutoyi afise isosi y'impumuro ishingiyeye ku gitunguru kitari co. Kandi iyo ntayirya, narashobora gufata inyama z'ingurube. Kugira ngo uhindure amajoro makeyi yatetse amapasta n'ibitunguru canke ubwoko bw'ibitoke vy'ibitoke vy'ibitoke. Ku musi mukuru wa Noweli, Umwaka mushasha, Carnival na Pasika gusa bica inkoko canke inkwavu. Muri Mukakaro barishe ingurube baronkamwo umunyu n'ibinyobwa, ariko vyari ngombwa ko babirya n'ivyo bitero ahandi ho ntibari guhagije mu mwaka wose. Buri musi ku musi w'Imana, marume yaguze triete y'umwanda yiyumviriye gusa, mbere n'ubu, ituma nshavura, canke y'amara yazinguruwe ku ishami rya parsley, igiti c'umuberoshi, ico gihe cari gipfutse. Bose bari ivyokurya bihenda kuko, nk'uko babivuga, ntivyari ngombwa ko batakaza nka ba sogokuru na ba inakuru kandi baransubiyemwo: - Raba, bama bafise tegami yuzuye isosi n'amafi y'ibitoke, kurya no kunywa. Muri abo bantu - baravuze - ubwirizwa kuguma kure -. Ba sekuru batinya ko abandi bagenzi banyijemeza gushimika ko nshobora gushikira mama na dawo kw'isi yose. Barakoze vyinshi cane kugira ngo babanganize ku buryo rimwe na rimwe, kubasanganira, nshira ibiganza ku maso yanje kugira ngo ntibabe bavyibonera.

Mu kwezi kwa cete cari caraje kandi nategerezwa gukora ibizame vy'ukwakira mu ishure rya kabiri. Ba marume barantwara mu gisagara, barampaye inama n'umucungezi w'ibintu vyo kunkomeza, n'umwigisha nari mfise mu gice ca kabiri be n'umwigisha wa komisiyo y'ibizame. Bose bazanye ingabirano y'amagi kugira ngo baronke uguteza imbere ata nkomanzi. Nta n'umwe nari bwigere ngirana n'abo bantu, iryo shure ryari rifise intebe nyinshi z'ibiti zibiri z'ibiti n'ibarabara ry'ibarabara. Nanje hari abandi bakobwa bashigikiye ibizame vyo gusanura. Batumye ntorera umuti ivyongeweko n'ivyo gukurako ku rubaho rw'ibara ry'agahama. Bose iyo kalimai n'iyi lackboard yari ikintu gishasha kuri jewe. Naciye ndeka nk'ibabi ry'ubwoba n'isoni, sinari nzi ingene notorera umuti ibikorwa, kuko Aunt Antonia yari yanyigishije gusa kwandika imibare kuva ku muntu umwe

gushika ku cumi. Baca bansaba kwandika ijambo ku gatabo, icyumviro gitoyi, ariko sinari nzi uburyo bwo gutangura. Inyuma y'izo ngendo, uwo mucungezi wa janitor yaranherekeje i muhira. Impanuro yaramubajije ingene ico kigeragezo cari caragiye, uwo mucungezi w'umuziki wa janitor aca yishura ko atagiye neza cane, ariko ko urubanza rwa nyuma rwari rwarashitse ku bigisha.

Igitangaje ni uko ivyo vyavuyemwo vyari vyiza kandi naremewe kuja mw'ishure rya kabiri: Nari niteguye kuja kw'ishure, ariko ingorane y'ivyo binyabiziga. Marume Michele umusi umwe imbere y'aho yari yagiye mw'iduka, agura igitambaro c'umwirabura. Aunt Antonia mu musu umwe yarakoze imyambaro yanje. Kugira ngo ugure iyo dosiye, hari amahera menshi. Marume yari afise amahera ariko bari bafise umusumari uhoraho w'amahera yazigamye ku buryo we, heo, yari yarye kandi yampaye dosiye y'ibiti vy'ibiti n'idirisha. Na bo nyene ntibaguze ikaramu. Marume yubatswe imwe n'igiti c'umutobe igihe yari afise impera y'umubiri. Ivyo bitabo bibiri n'ikaramu ntivyashoboye kubisubirira kandi vyategerezwa kubigura ku nguvu. Ku wa mbere mu kwezi kwa Gitugutu 1942, sekuru yaranherekeje kw'ishure. Imbere y'uko ava mu kibanza c'iposita kugira ngo asabe icemeza ko ishure ryasaba kuko nari hanze. Uwo mwigisha yari yuzuye umutima mwiza kandi yaranyemereye n'impuhwe, ariko naramutinye kumbure kubera ko aho kuboko kw'iburyo yari afise umusemburo w'umupira w'amaguru kubera impanuka yabaye nk'umwana wo mu ruganda rwa se wa se. Nahawe ikibanza mu ntebe za mbere. Abagenzi banje bashasha, batambonye umwaka uheze, bashimishijwe n'ukuhaba kwanje, muri bo baravuga: - ariko hariho icievi caùs sicca -sicca -sicca? - (Uyu mukobwa mutoyi ni nde?). Narateye ubwoba cane kandi naramaramaye, sinashobora gufungura akanwa kandi nta n'ikibazo nari nsubiza ibibazo uwo mwigisha yansavye n'urukundo.

Nari umukobwa w'umunyaruyeri kandi sinari mfise umutima rugabo wo gusaba ngo nshobore gusohoka ngo nshobore gusohoka, kandi igihe nabikora kuri jewe. Rero iyo nshitse muhira iyo senge yuzuye umugozi kuko yategerezwa kwoza

impuzu yanje itazoba yumutse mu gihe c’umusi ukurikira. Imisi irahenze n’igihe cose ivyo nyene bishitse. Uwo mwigisha yaje hagati y’umusi hagati, yarantumye mu bwihereho, ariko rimwe na rimwe aramwibagira maze ndasubira kunsubiza kuri jewe. Abagenzi baranyirengagije baranyirinda nk’aho nari nshavuye kandi ntibagerageza no kuntera incuti.

Muri bo bari bazina kuko bahuye mu gisagara, mu gihe nari ntegerezwa kugenda hafi isaha imwe kugira ngo nshike mu nzu mu misozi rero nta n’akaryo nari mfise bwo kuba umugenzi wabo. Marume yaje mu gisagara gusa ku musu w’Imana gusa kugira ngo ahure n’abagenzi maze amara amasaha makeyi y’umunezero na bo imbere y’icupa ry’umuvinyu. Ariko kenshi na kenshi senge yaguma muhira kugira ngo aronke amategeko y’akazi ku mugabo wiwe. Mu myaka itandatu naragenda n’amaguru maremare y’inyumbu. Halfway nahagaze kugira ngo ntore uruzitiro rw’imboro zikikujwe n’amababi kugira ngo nshireho umwigisha.

Nashitse kw’ishure ry’ugusohoka. Inyuma y’isaha zibiri z’ijoro nasubiye mu misozi y’isuka y’inyamaswa yitwa chadas n’izuba riteye ubwoba, nta n’umwe yigeze ahura n’ubugingo buzima.

Naciye nsubira inyuma muri icyo nzira y’imperera kandi nagumye jenyene kugira ngo nshobore kwiyumvira muri icyo kirere kitajanye n’impanuro iriko irarushiriza kunshikira. Marume, yarangije igikorwa hafi y’igihe cose yava mu taverne, agasubira i muhira mw’ijoro ryama ari riborewe. Rimwe na rimwe, ni ibitangaje kuruta uko bisanzwe, vyarazimiye kandi ntivyagenda muhira. Sekuru n’ababanyi bamwebamwe baraja kurondera hagati mw’ijoro bari ku ruzi n’umuco w’amataru. Bamusanze yasenyutse hasi baramujijura ngo asubireyo.

Hagati aho, nta kintu na kimwe nari gushobora gukora ku mashure. Inyuma y’igice ca mbere, umwigisha yaratanze amakarata y’ivyo raporo, hanyuma akagira ibimenyetso vy’umugwi kandi ikibabaje ni uko afise ibintu vyose bidahagije: ikarata yanje ya raporo ni yo yari ikene kuruta izindi zose muri iryo shure. Kugira

ngo ndemeshe senge ko namubwiye ko ayandi makarita ari nk'ayanje na senge hafi yafashwe. Rero umusi ku musu nafata umutima rugabo jenyene no mw'ishure naragerageje kuronka abagenzi n'abagenzi bamwebamwe. Nashaka kubikwegera, ariko barankuye mu nsiguro zabo, kumbure kubera ko mu maso yabo nari umukobwa w'umukene wo mu gihugu.

Igice ca gatatu - imikino y'umusenyi

Mu myaka yamaze mu mwiherero muri Castrangia igihe ntiyigeze ishika kubera ko ikintu conyene coshobora gukorwa ni ugutega yompi umusi wose weranda inyoni zivuga no mu ci, igihe inzoka y'umukara itangura mu kiyaga yari . n'inzira ya Zig Zag y'umugezi Zig Zag. Ivyo bikoko vyo mu misozi vyari abagenzi banje. Naciye rero nkoresha umwanya wanjye ndiko ndavyiyumvira. Nakoze isi yanje itangura ku biharuro vyambonekeye inyuma y'ijuru canke mu mashami y'ibiti: ibikoko vyo mw'ishamba vyavuga, abanyabubasha nashize umurongo ku ruhande rwa Rocca Salvastra hanyuma n' ububasha bw'amageza nabutumye bagwa, ndababona barabuzwa n'ubwoba. Maze nhindura Rocca ngo ibe ikiyoka catandukanye bukwi na bukwi ku musozi maze nguruka iterabwoba ku bijanye n'amasekeza yose. Nahinduye ibicu, vyacitse ubwato buguruka maze nkaja mu kirere niyumvira ko nja kure y'ikiyaga kiri kure cane, aho mama na bashiki banje bantegereje. Ivyatsi vyavuye mu mazi y'umugezi no kuvyimba gushika bihindutse ibikoko binini cane vyateye imbere mu mugezi na vyo nyene vyanduje ibiterwa.

Rimwe na rimwe naributse mu maso ha sogokuruza wanjye Antonia. Ntiyankunda, ntiyankunda kandi ndamucira urubanza: mama yari yaranshinze kwa mushikawe ariko kandi yaransezeraniye ko umusi umwe azoza kuntora: ni co gituma kenshi

nashika ku biti , narasuzumye ikirere, nizigiye ko nshobora kumubona ashitse inyuma y'ifarasi y'umweru yari kumwe na dawe. Mu bice vy'ababanyi bo muri San Basilio na Valancazza abagabo bose bari baragiye. Ivyo vyose vyasigaye abagore gusa, abana n'abakuze bamwebamwe. Bari imihana icereje ubuzima bwakoze gusa. Igihe cari carahagaze kandi abantu bemera ko vyose vyohinduka, ko umusi umwe, inyuma y'intambara, ubutekerezi bwoba bwaciye bushika ku ntumbero y'intsinzi muri iyo nzira y'inzu zitatanye, urupfu n'uguhungabana. Nari gukunda kugira abagenzi, kumenya ko ntari jenyene nkaheba, nshobora gukingirwa, nzi ko nshobora guhungira mu nzu y'abo canke abo. Nta n'uburenganzira nari mfise bwo kuvuga ko nta muryango mfise, ko abavyeyi banje bari kure cane y'inkengera y'ikiyaga, hirya y'ico gice c'ubururu kitagira iherezo, ko hagati yanje na bo hari nk'umusozi muremure kandi udashobora gukurwaho. Ahubwo nagoberewe kubana na senge yanfata nabi. Maze kuvyiyumvirako nca mbona ko vyari binshavura n'iryo jwi ry'ugutwenga kandi ry'ubukazi. Ijwi ryakozwe mu gusemerera, mu gusemerera, gutuka no gutandukana.

Mbere n'ibikoko vyaratinya ijwi ryiwe. Umugabo gusa niwe yamanuye umugozi maze ijwi ry'ijwi ryahindutse ryihindura burundu rikagira ivyo kunywa vy'intama. So senge yiyumvira ko umukobwa atashobora gutahura ibiba hirya no hino yiwe. Si uko gusa natahura vyose, ariko kandi, n'ikindi, sinahindutse canke ngo ntabe ndakora. Yari uguhura gukomeye. Urugamba rutagira iherezo kandi ruruhije. Igihe cose nacyumvira ivy'akazozo: yarashaje kandi ata co ashoboye, jewe nkiri muto kandi nkomeye, ariko naho ivyo vyose ntari kumufata nabi, ntivyari mu kamere yanje.

Rimwe na rimwe narayegera uruzi aho nasanze abantu bagiye kumesa impuzu, kugira ngo bakore lima, ni ukuvuga ko bamesa amashuka n'ibipfukisho bashira vyose n'ivu. Canke igihe, inyuma y'igihe c'ugukemura, baza gumesa ubwoya bw'intama barabucuma mw'izuba kugira ngo bawufungure hanyuma bakawukoresha mu gushiramwo amaterasi y'ibitanda. Naciye nja kwegeranya

ibisato vyari bisigaye mu mabuye y'inkengera y'ikiyaga kandi na vyo nambaye igipupe canje. Igihe ntamenya ico nkora natanguye kuduza amabuye ari ku ruzi ruva del nrondera aba prawns, n'ubuhinga nazifatanya n'intoke zanje hejuru y'umutwe wanje, kugira ngo nkingire intoke zabo n'amano yabo. Nabajana muhira hama ku mugoroba, senge arabacumisha akabirya: kuri jewe mbarya ifunguro ridasanze. Rimwe na rimwe mu kibanza c'ibiseke, igihe nyene iryo buye riguma riduza, barasuka, n'ugusimbuka guhagaze, ibikere bitobito biteye ubwoba vyatumye nsimbuka mvuye mu bwoba. Nariyumviriye ko ari abo dukorana kandi rimwe na rimwe mbere ndabababarira ko ntegerezwa kubasiga ari bonyene mu mwijima ijoro ryose. Igihe nabwirizwa gusubira i muhira ku mugoroba n'ijwi rirenga nahamagaye Marume Michele nkoresheje ijwi ryaremwe mu kiyaya. Rimwe na rimwe mu ci igihe hari umuryango wa Scardino wariko uraba mu nzu iri hejuru mu kiyaya, naragiye kubasanga. Nakina na Mimma yari muto cane mu bavukanyi.

Pippo yubatse intebe n'ameza y'ibipupe. Kubera ko vyari vyiza kumara amasaha makeyi ari kumwe. Bukeye mu gitondo bampamagara igihe baja hakurya y'uruzi ngo batware amata. Bari bafise iyo ndobo yo kwuzuzwa, "iciyumviro" cari cuzuye no kuyibona iriko irakama. Igikoko c'inka, Micca i Cappelele nta mbabazi kandi carampaye igice c'ikiyo. Mu nzu ya senge, amata yabonetse kabiri mu mwaka: igihe yakora ibisiketi no muri Pasika igihe yategura inuma n'amagi y'ibara ry'umubiri. Igihe amata yatetse naraguye ku wa nyuma. Mu nzu y'igihugu y'igihugu hari igitanda ca ba marume, iyo ushobora kukita igitanda, n'amasoko yashizwe ku nsinga zibiri z'icuma zifise umugozi w'ibitoke, kuko ivya Crine yari yabisize i Novara. Nabwirizwa kuryama mu gitereko gifise gusa uburengeti bwa kera bw'igisirikare hejuru, n'ugutwenga no gusenga. Naciye nja kuryama n'ishati y'impuzu na yo nyene natwaye ku murango nta panty. Ntibishoboka ko umuntu adondora ubukonje iyo ijoro ryose. Igihe imvura yariko iragwa, hari ibikoresho vyari bikenewe kugira ngo amazi yinjire ku gisenge. Iyo mw'ijoro nari nkeneye gusesa, vyari ngombwa ko mva mu nzu nkashika hafi y'intambwe. Iyo ntamenya,

kuko narose, kandi narabikoze mu mubabaro, mu gitondo na jewe nafata umugozi w'umugozi. Aunt Antonia na we nyene yagiye kuryama n'iyi shati nyene yakoresheje ku murango, mu gihe Marume Michele yari yihweza nyina wiwe yari yarabikoze.

Umugigwa wo gusinzira warabaye nk'umugenzo usanzwe: ubwa mbere nategerezwa kuryama, hanyuma wari ushitse kuri senge, hanyuma uwo sekuru yarakuye ipantalo yiwe n'imirongo yiwe. Kubera ko iyi shati yagutse cane yayoboye ku murango aja ku gitanda, azimye amavuta y'amavuta yashizwe ku meza ku ruhome. Jewe, yari afise ububisha, yigira nk'uwutarabirako: igihe yamanuka kugira ngo azime urubeya nabonye rwari rwanditswe ku ruhome, nk'igitutu c'Abashinwa, igishushanyo ciwe n'Igikoko ca Din-Don cari caracitse. - Oh mbega mbega ivyiza bishasha! - aravuga ati, kuko umuvinyu wose yari yaraboreye waramuhaye bushushe cane. Inyuma y'igitanda cabo hariho amatelefone abiri, ni ukuvuga ibiseke bibiri bininibinini vy'irenga aho vyaguma vyumye insukoni. Babitwika ibitambaro vy'umwanda bihumanye kandi vy'inda kandi kuri ivyo ni bo bari imyambaro yo muni isukuye ya sewa wa marume. Mu gikiriza kiri hafi y'igitanda canje baragumiza umukate n'igitambaro canpfitse umutwe igihe naja kw'ishure mu rushana, imyambaro yanje yo muni n'iy'isenge. Nazikoresha gusa ku musi w'Imana gusa igihe twaja mu misa i Novara. Ba sekuru bavugaga ko mu gihugu hagati atari ngombwa kubashira kuko tuzobaburira ataco bimaze.

Muri Mukakaro barishe ingurube. Barategura sosiso imwe imwe n'umunyu w'umunyu. Mu nkono ya terracotta yinjijwe mu gifukisho, ibirenge vyari vyatetse. Kenshi na kenshi bararya muri Rusama n'ibiharage bishasha vyagutse kubera ko bitashobora kuribwa mu migendo mbere. Igihe kimwe, ni April, narabajije senge kuko nari nshonje cane kandi ntazi ico norya n'umukate. Uwo sekuru atangura gusemerera avugaga ko ndi umusazi. Umusi umwe ndagaruka nva mw'ishure,

narahuye na Opheliya ku nzira y'inyumbu na mushikanje. Bari impfuvyi za mama kandi bari baragarutse na papa avuye mu Bufaransa.

Bari banduta cane, nambabarire ndababwira nti: Ndinjira aho nkirimwo, muri iyi saha senge hama data hama tomare kujana amazi, mu furi hari inkono irimwo ibifungurwa, uvyitore, ahubwo nkore ntituvuge na kimwe Nta n'umwe.- Baranshimira kandi basunikira ku nzara barakurikira impanuro zanje ata gutinya. Muri Rusama igihe ba marume bateka ibitunguru, baraja kurondera ibirenge vy'ingurube, ahubwo basanze inkono gusa n'inganji: birumvikana ko namaze imisi myinshi banshavurirako kugira ngo banshire amahera. Ico gihe numva nshima cane kuko ni bwo bwa mbere nari mfise inyiyumvo nziza yo gutsinda intambara ikomeye yo kurwanya ububisha bwabo. Kubera ko isuku ry'isuku ryari ritatwaye mu nzu yose. Mu gicugu barankubita ijosi maze iyo senge irankubita buri mugoroba n'amavuta ya elayo kugira ngo ntizinyonge amaraso yanje. Mu gitondo nari mfise ijosi ryari risa n'irangi. Cokimwe na senge nari mfise na ho, ntamenyereye kwoza umutwe wanje. Ku rundi ruhande, senge yaratumye umushatsi upfukama, kugira ngo uzigumize mu gifukisho, yarazikubita amazi n'isukari.

Ku rundi ruhande, abo twigana, bama basukuye. Nta n'abakene bo muri bo bari bahumanye nkanje. Uwo mwigisha kandi yarafashije mu gikorwa co gushira ku ruhande, uwammanitse kure y'abantu bose bari mu ntebe ya nyuma. Umubiri wanje wari waranduye ata co uvuze. Baranyoza mu ruzi rimwe mu mwaka, ku musu mukuru w'umusi mukuru wa Ferragosto, ari wo uhambaye kuruta iyindi yose mu gisagara. Igihe nari ndiko ndiyumvira mama, nari mfise nk'imyaka indwi, ndagwa mu ivu ry'ibara ry'agahama ry'ibara ry'agahama. Naraturitse ukuboko kw'iburyo kandi senge ntiyampaye kwa muganga, ariko imisi yose yarankunda n'ivyatsi. Nari mfise ibibumbano bibiri bisa n'amagi abiri y'inuma, narasemereye nabi atigeze yimukira. Nasa n'uwucitse intege n'imbeba.

Nfise igitangaro gikira inyuma y'amezi makeyi kandi ndacariko ndagumana ikimenyetso canje. Mu kiringo c'ishure, mu gihe umusi w'Imana umwe nari ku balcon, umukobwa yamanutse yarambajije nimba nshaka kujana na we mu icigwa ca Miss Vincenzina. Sinari nzi ico ari co kuko senge yatumye ngira imisa ku musu mukuru w'imisi mikuru ihambaye cane, sinari ntahura ico bisobanura kuja mw'ishengero. Imbere y'inzu yacu hari umuherezi, Patiri Buemi yarabayeho, ariko naramusanganiye incuro nke cane ndamwihweza ata co bivuze. Uwo sekuru yaransubirije iseseme: - iyo uwo muherezi amubwira ko azoca ururimi rwiwe -. Ariko rero, narabajije kandi n'ubundi nshobora kuronka uruhusha rwo gufata ivyigwa vy'ubuhinga bwa none. Naciye ubwo nyene nca nsanga ndi meze neza muri ivyo bidukikije. Uwo musore yampaye agatabu n'ikinyamakuru. Numvise umunezero mwinshi cane mu kwumva Yezu. Naravyivugiye i muhira kandi barishura ko nkiri muto cane. Narishuye, ndabesha, ko imigwi yose y'iryo tsinda yobigira. Mu vy'ukuri baramaze kuremwa, ariko rero, jewe na Miss twaremeye maze duca dushinga itariki umuherezi wa San Nicola: umusi wa Corpus Domini.

Ikibazo c'impuzu yera caravyutse, ariko hari umuntu yamenyesheje sekuru ko ababikira bayikodesheje. Umusi w'igihe kirekire waje: mu gitondo yaranherekeje mw'ishengero Digiuna. Yariyumviriye ko hariho abandi bakobwa kuko atigeze afata ingingo yo gukorana n'umugore w'umunyagihugu. Nabonye ko ndi jenyene, yaranshimisha: - Buggy, umunyaruyeri -. Umwigisha wanje yari kumwe n'abandi bantu na we nyene yari ku Misa ico gitondo. Abagore bamwebamwe baramutuza. Uwo muherezi yarashitse aranjana n'ukuboko kwanzanye mw'itangazamakuru ngo nkore ukwatura. Yambwiye amajambo meza ko ntarigeze numva. Nari nsa n'uwuriko araguruka mw'iparadizo maze ndavuga hagati yanje: - si ivy'ukuri ko abapadiri baca ururimi, koko ko bazi gutahura imibabaro y'umwana -. Iyo nshobora kumuhobera nkamusomana umunezero.

Yarankinnye n'umupira w'amaguru w'amaguru atanu wo muri Penceance maze ndasubira aho hantu. Buno nyene senge aca ambwira ivyo nari nabwiye umuherezi

ngo agumeyo cane, nanje: - uwo musore yanyigishije ko ukwatura ari ibanga -. - Ego, ariko igihe ca mbere ubwirizwa kumbwira - Arpia yarashimitse. Nta kintu co gukora. Hariho uburemere, ugusangira no ku gusohoka kwatumye nsoma ukuboko kwa ba sekuru nkavuga ngo: - Vossia anhezagire -. Natanguye kuri sekuru, yama ari iyo nteruro imwe, hanyuma nca nzunguruka incuti zose. Umuhanuzi Gaona yampaye agatabu. Nari nshonje, ariko nta n'umwe yampaye ngo ndya. Kenshi, inyuma y'uwo muhango, vyari bisanzwe kuja mu kabare gufata igiti c'umukara n'ibisuguti, ariko bakuwe mu ma olaaniya: ku mutaga twarye isahani y'inyama z'ingurube maze ku muhingamo twaja ku mufotozi kuko . incuti zasavye ko bohereza ifoto imwe kuri mama.

Nari narangije umugwi wa kabiri, nduzwa n'amajwi make cane. Uwo mwaka twabwirizwa kuba mu misozi yose. Ndarwanya: - n'imiburiburi ku musu w'Imana ntegerezwa kuja mu misa nkabona sekuru ari wenyene -. Yari umuntu mwiza cane, arwaye indwara y'umusonga. Uwo mukobwa yaramurengagije, gatoyi kubera ubujuju, gatoyi kubera ko bafatwa n'umugabo, bama bashavura n'ababanyi, incuti na se-in-law.

Nafashe ilino kugira ngo nsuke maze ndayizana kuri senge wa Micherillo ahandi ho bari bafise ingorane. Ntiyarumva urukundo mbere na se wiwe: umusi umwe, mushiki wiwe na we yaje i Castrangia kugira ngo yigaburire ko yapfuye. "Iyo utagenda, uragutwara muri Cauci kugira ngo ukize (gukora mu gikiriza) kumubwira.

Igihe umusi mukuru wari mu gisagara, ibihimba vy'umugwi w'umuziki vyahawe "igice gikomeye", ice cream ihamagarwa ku buryo bumwe bumwe. Marume Michele, ntiyigeze atahura nimba atavyipfuzza canke ko yasunikiye ku kimenyetso kidasanzwe c'ubuntu, akambona ko mfata yampamagaye: "Centina, ngwino uronke ice cream". Kandi rero nafashe akaryo ko kuryoherwa, muri ivyo bihe bidasanzwe, ikintu ciza.

Hari igihe Dogiteri Cosentino Di Baceno yanyibutse ikintu cari caratakaye mu kwibuka kwanje. Mu gihe umugwi w'abacuraranzi w'umuziki wariko uravuga abana mu mabarabara y'igisagara baragerageza kwinjira muri iyo parade. Ariko kugira ngo bishingire intahe ko ukuhaba kwabo vyari ngombwa "gumenya" igice. Kugira ngo ubigaragaze, warafashe ukuboko mu mufuko w'ikoti ryiwe. Nakurikiye marume Michele muri ubu buryo, mu gihe Gianni Cosentino, umuhungu w'umwigisha w'umuvyeyi n'impfuvyi, yamufashe ukuboko mu mutwe wiwe w'umurongozi.

Hagati mu ntambara yo muri Novara, amabombe amwe amwe yaratanguye kugwa. Abantu bose barahungira kandi bamwe mu bazinanyi barahungiye i Karatiriya. Kuri jewe vyari umusi mukuru kuko noshobora kuba ndi kumwe. Igihe cose aca yumva ijwi ry'ivyo bihimba vy'umubiri. Inkuru y'agahinda y'umuhungu wa nyen'iduka ry'ibifungurwa vy'ingurube ryo muri Orlando na vyo nyene vyashitse. Uwo muvyeyi wo muri Domodossola, mu gihe c'inda ku ncuro ya kane, yagumye ari

wenyene ari kumwe na Rosa na Antonietta. Papa wanje yari yarasubijwe kuri Sicily kugira ngo akore iyo ntumbero. Haciye amezi makeyi agiye kugenda, yari azi ko nyina wiwe yavyaye umukobwa mutoyi yitwa Emma kandi ko yaronse akaryo ko gusubira i muhira kuko iyo nzira y'ugusonerwa yari yitezwe n'abana bane.

Ikibabaje ni uko yashitse i Domodossola yasanze bitangaje: Emma yari yarahevye kubaho inyuma y'imisi 12. Haciye imisi ibiri yabwirijwe gusubira imbere. Haciye amezi make - ni igihe c'ukudakeka n'ukudatekana gukurikira igenekerezo rya 8 Nzero - yarashoboye guhunga igikorwa c'igisirikare maze asubira i Novara arindiriye ko intambara ihera. Yafunguye iduka ritoyi ry'inkweto. Imisi yose nagiyeye kumuraba. Timid ariko shot ku myaka nari mfise nari mfise icyumviro c'uko papa yagiye kuryama n'umugore yubatse ariko n'umugabo w'igisirikare. Umusi umwe ninjiye mu gasandugu ku kuduga kwa Piizza Bertolami. Umuntu w'iduka yari iruhande yiwe yarayaga na papa. Narihutiye n'index maze umushikiranjanji yari afise intumbero yo gutuma dawwe aronka nyina wiwe yahinduye nyina. Umubanyi yarashoboye kuntwara, mu gihe papa afise akamwemwe yambwiye "yakoze ubucuruzi bwawe". Mu '44 umwana w'inzobe yaravutse, mu buryo bugoranye nka we ...

I Badiavecchia sekuru yaseniyutse arwaye kanseri y'inda. Naronse uruhusha rwa senge kugira ngo ngende ndamubona. Kenshi nava i Castrangia maze nca nja ku nzira y'uruzi. Ndibuka ndi mu gitanda, mfise amahoro. Nyinakuru yari agifise vyinshi akora mu iduka kandi yari gushobora kumuha umwanya muto. Yashizeko igitero c'imyelayo mu kuboko kugira ngo ahige ibiguruka, ariko yaraba mubi cane kandi ntagifise inkomezi kandi narazihigira. Ku wa 2 Ugushyingo 1944 afise imyaka 66, yaragurutse aja i paradizo. Papa yari akiri i Sicily. Ba marume na bo nyene baragize uruhara mu maziko.

Igihe cose naronka ikete ry'umuvyeyi. Mu '45 Papa yasubiye i Domossola, mwenewacu Giuseppe yavutse mu '46.

Ikigabane ca kane - amavuta, amashimwe n'ijisho ribi

Intambara yarateye imbere kw'isi yose, ivy'uguhanahana amakuru vyari bigoye kandi ntitwakironka nyina wa nyina. Igishimishije ni uko se yari yarasubijwe i Sicily mu mubiri wa Bersaglie kandi amaze kugira imisi mikeyi y'umwidegemvyo yaje kunbona. Kubera intambara hari abantu benshi mu misozi. Abantu bahunze barahagarara imisi cumi n'itanu, ariko rero mu gisagara hari akaga k'ibisasu kandi bahitamwo kuguma mu misozi umwaka wose.

Igihe cose nahungira muri abo bantu. Hari umuryango ufise abana bane bama bafise umutima mwiza mu gihe babura ivyo barya. Nabonye igitero ca ba sekuru bari bafise insukoni nyinshi zumye kandi ata n'umwe yatanze: Nafashe umunyabwenge kandi mu mpisho ndabazana. Igikoko gitoyi c'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko vy'ibikoko. Mbere n'umukate ukomeye: igice c'umubiri senge anshira mu mufuko wanje imbere y'uko nja kw'ishure naragicapura n'abo bana maze mu gusubiza bampaye amakete makeyi yo kwandikako, barantera gukina ku nzira y'uguzunguruka kandi umwe muri bo yubatse . ibikinisho , intebe n'ibitanda vy'ibipupe vyatuma jewe na mushikawe mutoyi, mu gihe uwo mushiki mukuru yadutera ibipupe.

Rimwe na rimwe vyarabaye ko nmanuka ku ruzi, aho abagore bo mu bigoga baja kwoza impuzu n'ivu, maze nguma kugira ngo ndabe n'agatangaza umuriro wo gushusha amazi mu gitereko c'amazi carimwo amabuye manini abiri. Sinigeze mbona ivyo bikorwa gukora senge. Hafi hafi y'aho nta n'umwe yoza canke ngo ajane ku ruzi ata n'umwe yari afise yo kutagaragaza impuzu ziwe zari ziteye ivyatsi kandi zihumanye cane.

Ibindi bihe nabonye abagore mu misi ibiri canke itatu bakwiragiye igipande c'ilino giboshe i muhira. Baca barayitonyanga, batuma yumutse muni y'izuba ry'uguturika rigenda rigenda gushika ribaye ryera. Uwo sekuru yama ampamagaye muhira ariko ngira ngo ntavyumve. Mu ntambara, umukobwa w'umukobwa na we nyene yari yaragarutse avuye i Turin afise umukobwa. Kubera ko yari yubaha Salvatore, umunyagihugu, yafatwa nk'umwamikazi. Iciyo gihe baguma mu gisagara be n'ico gihe, senge yarakuye isabune, ibitambaro vy'ilino, amasahani yumye, igitambaro co ku meza n'ibitambaro vyo gutera imbere kugira ngo umuntu ashobore kubona neza. Ahubwo nafatwa nk'umusuku, ntuma gukora amakomisiyo n'amazi nkura mw'isoko, kuko kwohereza uwo mushitsi vyari biteye isoni.

Noheli yaraje kandi, nk'uko umugenzo wo mu buraruko abivuga, umugeni wo mu gitondo yari afise ingabirano nziza kuva ku mwana Yezu gushika ku mwana wiwe: igikorwa ciza c'inkono n'ibipupe. Naramunezerewe, ariko muri ico gihe nyene naraturikiye n'ishavu kuko ivyo bintu bitigeze bishika. Naciye ngira intege nke n'intege nke. Hariho imizabibu ariko iragoyagoya ngo uyirye: wabwirizwa kuyifyonda kugira ngo ufungure umuvinyu. Umuntu umwe gusa yibwe n'ababanyi ni we wenyene yaribwa. Ivyo bikoko vyari vyarakoranjwe atari ukubigurisha. Nariye bamwe muri bo nk'inzovu z'ishyamba. Marume yaguze amata kuri Noweli gusa no kuri Pasika kugira ngo ategure ibisiketi maze ndayafata n'akayiko k'icayi mu gihe nariko ndateka. Raramente la zia mi preparava l'uovo all'occhio di bue. Nari nizigiye ko azovyihaza: - Reka tuyishire kuri ivyo rero iyo dufise gatoyi maze akarenga ovariol (yari umusore wo muri Messina yahindukiriye mu misozi

Haciye imyaka myinshi ububabare bwo mu nda bwarampaye. Nagiye gukora imishwarara n'amamashini manini nk'icumba. Bampaye ivyokurya vyera kugira ngo ntahure nimba hariho igisebe. Ikibabaje ni uko ata kintu na kimwe cabonetse. Uwo muhinga mu vy'amaradiyo yavuze ko ari gastritis kandi yampaye ikintu kimwe co kugabanya ububabare. Nashitse ku rugero rwo kutashobora gufata akayiko k'amazi. Nari mfise nk'imyaka mirongo itanu. Paolo, umugenzi wa Armando di Piacecenza, yasavye ko anjana ku muhinga. Na we nyene yavuye kuri Dogiteri Mazzeo. Ico gikoresho co gupima umubiri nticari gishobora kwinjira mu muhogo. Uwo muganga ati: «Sinzi ingene wokiza uwo mugore. Abantu bose bakoze gastroscopy barasohotse mu cumba n'amaguru yabo. Ndi mu nzira n'aba Flebo. Uwo muganga yampaye ubuvuzi bukomeye amezi abiri. Maze kugarura ico gikoresho ntiyacyemwo. Uwundi mugaruzo ukomeye cane mu kiringo c'amezi atatu.

Haciye amezi atanu, urugendo rwa mbere rwatanguye guca muri iyo pylorus. "Igitangaro!" Dogiteri Mazzeo yavuze. Yakuyeho iyo nzira, yarampaye ibibazo vyinshi kugira ngo ntahure nimba ari ikintu kivuguruzanya canke catumye ngira ikintu. Naciye ntangura kurira nti: "Kumbure ni amavuta Zizi yampaye rimwe na rimwe kubera inzoka". Umuganga ashira ibiganza mu mushatsi: "Amavuta? Kandi uracariho!". Gukomeza kwitwararika igihe cose hanyuma ndasubiramwo playtroscopy.

Kubera Dogiteri Mazzeo yarakoye ubuzima bwanje ubu haciye imyaka ndashobora kwinovora ivyo kurya n'imiti imwe gusa yo mu nzu.

Muri iyo nzu, ikirenze ivyo, n'ivy'uguhendahenda na vyo nyene vyari kuganza. Marume yama afise umutwe ku muvinyu yarungitse, ariko nk'uko urubanza rwaciriwe rwari ijisho ribi ry'umuntu. The wife was to ward it up: she took a plate

with water, poured salt and a drop of oil and then she began with the Pricyntu for the headache: - Ogliu Biridittu, Ogliu Santissimu, tras ta sta house and Scaccia Stud Marocchiu, Ogliu Biridito Fattori na Scaccia Scaccia Scaccia ... (Amavuta Arahezagiwe, Amavuta yera Monna Enter atyo iyi nzu maze itwara iri jisho ribi, amavuta yahezagiye araheza arakurikirana iyi shetani ...).

Iryo bara ry'amavuta yahezagiye, riragwira, rikurwaho, nk'uko bemera, ijisho ribi. Haciye igihe gito amazi ashizwemwo imfuruka zine z'icumba maze umutwe uramucako.

Kugira ngo umuntu avure ibikomere vy'amavuta, ivyo bihimba vy'umubiri vyari bifitaniye isano, n'inyama zo gukora umukate. Uwo muvumba uteye ubwoba wari, kuri bo, ntibashobora gukomeretswa! Mu gitondo bampaye ikirahuri c'amazi bari kumwe na Magnesia. Haciye igihe gito n'uguhungabana, nari ngiye gusohoka nkaja mu bikonje kugira ngo nkore kwidegemvya. Igihe nakira naranyoherereje umugore yariko arakina ubupfumu: afise urudodo yampaye mu mutwe gushika ku rutoke kandi nkoresha amaboko aringaniye. Igipande kimwe cari kibuze, aca yirukana urupfu rwiwe muri uwo mwaka.

Naho ba marume baba bari bafise ukwizera mu Mana, abera, muri Madonina. Buri mwaka kw'igenekerezo rya 8 Nzero, baraja ku maguru baja i Tindari, mu kibanza c'ahera h'aho hantu h'ahera h'i Madonna iri kure cane y'igihugu ca Madonna kiri kure y'ibilometero mirongo ine. Kuva mu myaka itanu nari mfise ntegerezwa gukora iyo penitence.

Ku musu mukuru w'urugendo rwo kuja ku Nzira ya Tindari umusi umwe imbere y'aho, senge yarakoze ama tags (asles) y'ibitambaro. Uwo sekuru yaragiye arahiga, ajana muhira inkwavu imwe canke zibiri zo mw'ishamba kugira ngo ziteke. Kugira ngo umuntu agire ico akoze neza, uwo mukuru na we nyene yarateguye ivyo bihimba vy'umubiri. Yaciye yishushanya, aca asukura mu maso hiwe n'igice.

Hanyuma indirimbo "aho Zazà iri, ubwiza bwanje" bwari mu buryo bw'agatangaza aho namenyereye kumwita "Zizi".

Twatanguye i Tindari nko cumi n'umwe ku mugoroba kugira ngo tuje mu gitondo. Igihe nari nzitiriwe kandi ndarushe kubera ubugoyagoye bwanje nasavye kenshi amazi meza gatoyi, ariko ntibayaguze nk'abandi bantu bose barushe: baratera umurizo wonyene uri kw'isengeru amazi ashushe yadugiriye . gutuka arsura. Dushingiye ku migenzo, ibitoke vy'ibitoke, ibitunguru n'ibitunguru vyaguzwe, hanyuma bikaja muri misa, birasenga Madinuzza no ku gusohoka twahuye n'abanyagihugu bagenzi banje n'incuti zanje. Ku mutaga twaja kurya muni y'ibiti vy'imyelayo vy'ibikikuje. Mubi cane nari nrushe cane, uwo musu mu vy'ukuri hama hariho ivyokurya vy'ugushavura kugira ngo nkore neza imbere y'abagenzi. Ivyo kurya vya sasita vyari birimwo inkwavu y'ishamba itekewe mu furi, ko iyo micro ari umugoroba ata kabuza imbere y'uko aja guhigira, ama aubergine n'ibitunguru vy'umukara, imizabibu n'ibisuguti vy'i muhira. Kugira ngo abagenzi bo muhira basubire i muhira bafata uburyo: amagare y'imodoka canke y'ifarashi. Nariko ndarabira, nari naretse gusubira inyuma. Iyo hari sence gusa noshobora kuja ku mafarasi, ahandi ho vyari ububabare.

Igice ca gatanu - Ibihunyira

Kandi ku bijanye n'idini, kubera ko marume yanditswe mu buvukanyi, bari bafise inshingano yo kwatura no kuvugana n'ikiganza ku musu w'Imana mw'ishengero rya San Giorgio. Iryo birori vyabaye ku bitanu mu gitondo, uwo muherezi yabanje kwatura abagabo bose bari mu rusengero, hanyuma atangura kujana n'ubwature bw'abagore.

Igihe yakora senge, yari yambaye igitambaro kinini c'umwirabura, yari yambaye iyo mpuzu hafi y'igitereko kugira ngo yipfuke uko bishoboka kwose: vyasa n'uko yari akwiye gukora ibihuhusi vy'umukara. Yaraturiyeye aca avuga ati: «Ubu ni wewe - yarambwiye. Naho noba nshaka kwitura mu mwaka ntashobora. Sentare yarampaye akarorero: - Ntubwirizwa gutwenga Umukama, bihagije rimwe mu mwaka, ahandi ho ntubereye gutwara umushitsi kuko ushobora no gucumura n'amaso yawe -.

Ifise Imirongo icenda yera, Ugusangira n'uguca ubwo nyene i muhira. Nk'uko vyari bisanzwe, marume kubera imvo z'ubusa yariko irahungabana, igikomere c'ubwoba caraje kuri we. Ibintu bishobora kumenyekana vyarabaye: iyo uwo musu umuntu ategerezwa gukenerwa kubera imvo zimwe zimwe, ntivyashobora guciramwo, ahandi ho Umukama yaraterewe mu kanwa. Iyo kubera amagorwa vyabaye, yarafashe igipfukisho c'umugende, acira amacandwe imbere, aca yerekana amazi n'amazi n'isukari. Ku ndwi nyeranda, twagumye mu gisagara mbere no mu'ijoro kugira ngo tuje ku migoroba yabereye n'umumonki. Ku wa

kane, izo numa zari ziteguwe, umukate w'ibisuguti mu mibumbe itandukanye, hakaba hari amagi akomeye cane afise amazi n'umutobe w'amazi, ikintu co gutera amabara. Mu gitondo mu gitondo, kwisonzeshya kwagendeye amashengero yose y'ingano, hanyuma amababi atatu y'ivyatsi vy'umukara (ivyatsi vy'ubuvuzi bifise imibavu ikomeye cane) vyari bimize) vyari vyemeza neza -kubeshya neza umwaka wose.

Umusi yabwirizwa gukora kugira yirinde kubabaza Yezu yabambwe, iyo ateka urushinge, iyo yibona ko hari ingorane yo kubabaza umubiri, n'ibindi. Kuri uwo musi ikintu cose nafatanywe, nta n'ivyo natwaye, ahandi ho Yesu yararira. Ku musi wa gatandatu hari Imisa y'Amahoro n'Izuka. Abana bose bazana izo numa kugira ngo baronke umuhezagiro w'umusaserdoti hanyuma bawurya. Sinigeze nshobora gukuraho ukwo kunezereza kuko nari ntegerezwa kuguma mfise inuma yanje n'amagi abiri y'urugendo rw'ishure rwari rwateguwe ku wa kabiri inyuma ya Pasika. Nabwirizwa kubishikanira uwo mwigisha. Ku musi wa Pasika baranguriye indege y'ukuri, ari yo ntoyi cane yo kudakoresha cane. Marume yari menshi cane kugira ngo abone inkweto ziwe n'umukungugu w'ipan wari uhagaze ku muriro. Iyo uwo mukuru yari azi ko akazi karangiriye bagaca bakishura, aca ambwira ati: - nubaze marume nimba yazana amahera -.

Jewe na we twabwirizwa kumukunda nk'abaja babiri gushika aho yimuka, bamuha icumi na batanu. Amahera yanje ntiyashobora kuyakoresha kuko bari bagenewe banki y'ingurube. Maze kubwira sekuru nashaka gukina cane. Yaremeye kuko yari yizigiye gutsinda. Ivyanje vyari ikinyoma. Mu vy'ukuri, numvise nshavuye cane mu kwambara ugereranije n'abo twari kumwe: bari bafise amajipo, ariko ntibakunda senge kandi nari ntegetswe kuzana impuzu zose. Abantu bose bambara amasogisi yera y'ivi, umuhondo canke ubururu, nategerezwa kwishingira amasogisi yakozwe n'umukara wiwe, tint yagura amahera make kuruta ayandi. Narabazanye hejuru y'ivi ishigikiwe n'ikintu gikomeye cane, ariko ingorane nini kuruta izindi ni uko, ata kirenge, bashika ku rubavu. Nafashe amasoseti abiri agufi hejuru n'umuce.

Nari namaze gutera ku ruhande bihagije kandi nari ntegerezwa kwitandukanya n'impuzu. Kubera ko ivyo bintu bitanu nari nariyumviriye kugura amasoseti abiri akwiriye nari nambaye mu gitondo imbere y'uko ninjira mw'ishure. Uwo musu iduka ryari rifunze. Ntaco nari gushobora gushika i muhira n'ayo mahera kuko senge yari kubaronka. Naciye nibwira ko kubahisha muni y'ibuye riri ku nzira y'inyumbu. Mw'ijoro imvura iragwa kandi ikaba ari impapuro zasambutse burundu, nk'uko nabona bukeye mu gitondo igihe naja kubagarura.

Bamaze imisi cumi n'itanu, senge arambaza nimba natsinze cane. Nta n'uko nari ndi bivuye ku mutima kandi ndamwishura ngo ego. Ayo mahera ntiyigeze aza. Ku wa gatanu Mweranda, mu gihe c'uguterimbere mu gutera iteka Madonna Adrodilorata, gushitsa uwo mwigisha yarabajije ivyo yasiguye. Narapfuye n'isoni. Birumvikana ko atazi vyose, nca mfata inkoni zibiri kuri sentare yari muni y'amaso yiwe ikaze cane. Kw'ishure nama nja ku bushake, ariko n'ivyiza bivamwo. Nta n'umwe yantahura kandi nama nduzwa n'impanuro, rero mawe yari acereje ko bama bantera kwiga. Nariko ndakira gusa iyo nkoko, gushika umusi umwe iborerwa yagarutse avuye mu gisagara n'ico gikoko maze ico gikoko gifata igice co kugaburira. Gusaba umusket yasigaye n'abasoda baramwica mu misozi y'i Bujumbura. Kuri jewe vyari ukwicuza gukomeye.

Igihe c'ugutembagaza naragiye gufata ingano z'ingano na sayiri zasigaye ku gihe c'ababanyi, ndazishira mu musaho ndazijana ku ruzi rwari ku ruzi Madamu Tinder. Naciye nshika i Novara nashika i Novara kuri muvyara wa nyina, kubera akazi, nkaba umupfakazi afise abana babiri batoyi, mu gitondo aja gukora inkwi mu mashyamba, ahindura ifuru kugira ngo ategure umukate w'abo . uwamuzaniye ifu aronka amahera n'agatsima gatoyi k'abana.

Muri Nzero igihe insukoni zari zimaze igihe kirekire naraduze ku bitegwa maze nsubira kugaragara ivyamwa biryoshe mu kubishira mu biseke vy'amazi bimanitse n'urusenga ku mashami. Ivyo bihimba vy'umubiri vyari vyaciwe, bigasigara kugira

ngo vyume ku zuba ku gipfukisho. Haciye imisi mikeyi baraheza barakama. Ivyo biseke bininibinini vyari vyuzuye mu rushana. Muri ivyo bihe vyiza, Madamu Maria, umubanyi ababanyi, arategura insukoni zumye. Kenshi na kenshi naragiye kuvyisanga. Yari nyina w'abana benshi. Umwe muri bo yitwa Carmelo, yari umuntu w'igicuri. Igihe cose ntivyari bigiboneka. Uwo muvyeyi ahagaritse umutima yari agiye kumurondera kandi nari hafi kunkunda ndamujana.

Igihe naja mu mwaka wa gatanu, uwo mwigisha yari yasavye kugabisha abavyeyi bazotuzana muri sinema kugira ngo turabe iyo filime "Akatoyi gatoyi". Ba sekuru: "Wewe ngo ubone ivyo bintu vy'ibinyoma bitazogenda". Umuherezi w'umuherezi yari imbere yari yumvise: «Ubwirizwa kumutuma, nta n'uko namubonye». Hanyuma baragenda baragenda.

Ipaki yari yashitse ivuye kuri uwo muvyeyi afise ibiseke. Nari nazanye bamwe muri bo kw'ishure. Yari igihe c'inzara kandi ibiseke na vyo nyene vyari bike. Mushikanje w'umwigisha yigishije ca kane mu gihe nari mfise uwa gatanu. Yabajije ibiseke ku mukobwa w'umukene kurusha jewe yari arwaye nanje vyose ndabasigarana.

Mu mwaka w'1945 dawo yarasubiye i Domossola. Nasubiye kumubona muri Ndamukiza 1946 kandi ari kumwe na mawe yari arindiriye umwana.

Gumara nk'imisi cumi y'umunezero n'abavyeyi banje. Kenshi na kenshi naja kurondera ba sogokuruza na ba sekuru, ni co gituma ndya n'ubushake maze nkanywa amasoko menshi y'inakuru yabagurisha. Mu mpera mawe yashaka kuntwara ndi kumwe na we mu Butaliyano bwo hejuru, ariko sekuru yama ari ikinyoma kandi yikunda, aca amujijura ngo ampere kumwe na we. Narize mu mwaka wa gatanu, nama n'ingorane mfise kubera ubugoyagoye bwanje. Inkuru y'ivuka rya uwo muvukanyi mutoyi yaraje mu misi. Bose baranezerwa, ariko mbabarira mu gihe kimwe nararize n'umunezero n'umubabaro. Kumbure ni co gituma umwigisha antera intege naho ata n'umwe yafunguriye ibizame. Muri uwo

mwaka igihugu cashizeho igice c'imyimenyerezo kandi hafi abagenzi banje bose bari bateguye kugira ngo baronke ibizame vy'ukwakira kugira ngo babishikeko. Kuri jewe nta n'umwe yariho: ama marume yarakwemereye ko ibihunyira vyonyene vyari bitavye ubwo bwoko bw'ishure. Nkako, inyuma y'aho imyimenyerezo yo kwintonora imitsi irangiriye, imwe yaciye itegerezwa kuja i Messina kugira ngo ibe shebuja. Abavyeyi banje bategerezwa kwiyumvira ko bohereje amahera y'ibitabu, ntibari gushobora gutanga amahera. Nagumye ndira kuko nashaka kubandanya inyigisho zanje. Baciye bampa akaryo ko kwiyandikisha mu kiringo c'imyaka ibiri, ubwoko buke cane bw'ishure ryisumbuye bwamaze imyaka ibiri. Abakene kuruta abandi bose ni bo bajayo, uko vyogenda kwose naremeye. Naciye ngenda n'amaguru, mu gitondo no ku muhingamo naragiye muri icyo nyigisho. Iryo shure ryari rivanze: abagabo b'abanyaruyeri kuruta abandi bose baradugije amaboko ku muyobozi yigisha imibare, na bo nyene barasobanuye neza abaporofeseri b'Abataliyani n'Abafaransa. Ku bakobwa, ibikorwa vyo mu nzu n'ivyiyumviro vy'ishavu ry'abagabo vyarashikiwe. Mu vy'ukuri, nta kintu na kimwe carigiwe. Inyungu yanje yari nziza kandi mfise inyota nziza yo kwiga.

Imbere y'uko umwaka w'ishure uhera, abigisha bari baraduteguriye ikibanza c'ubugiraneza. Nabwirizwa kugaragara nk'umuntu w'umunyaruyeri. Hariho igipfukisho ca marume, amapantalo magufi yari abuze. Maze kubwira sekuru ati: "Wewe uravyipfuzaga gushiramwo Cauzi". Nta n'umwe natakaje ubwenge: nagiye ku mugore wa Barbieri Liezza gusaba inkweto z'umuhungu wiwe ku ngurane. Rero ku mugoroba w'ugusubiramwo nari nambara nk'umunyaruyeri, hagati y'amashimwe menshi n'ukwihebura kwa ba marume, ivyo ku musu mukuru vyariho mu bariko baratega yompi.

Ikibabaje n'imyaka ibiri n'imyaka ibiri yaraheze maze ndaheza ishure ry'ibihe bidahera niyumvira ko nari ntazi nk'uko vyari vyifashe mbere n'ibindi kuruta uko vyari bimeze kera.

Igice ca Sesto - Vossia aranbabarira

(Umuco w'inyenyeri)

Nari mfise imyaka cumi n'ibiri igihe muri Myandagaro mama yaje kumbona na papa na mwenewabo nabonye ku ncuro ya mbere. Kubona mu maso hiwe gatoyi vyatumye nnezerwa kandi ndibuka uwo musu nk'umwe muba mwiza kuruta abandi bose mu buzima bwanje. Abavyeyi banje bari bariyemeje kunjana nanje kugira ngo nsubire kw'ishure, ariko senge ku ncuro ya cumi n'icumi yarabakuye ku ciyumviro: yari kuntuma kuba umunyamigani afise icizigiro co kwiga neza ubudandaji. Ivyo vyagenze, n'ukugomba kwanje. Abavyeyi banje baragenda nanje nguma muri Sicily nk'ikijuju. Kuva ico gihe nta mahoro nari mfise kandi nama nsemerera mu mpisho. Ba marume bavuga ko abanje ata gukeka ko batankunda nk'uko bari, uwankundiye nk'umukobwa (umukobwa nta gukeka ko yari guca imibabaro yanje). Umusi umwe umusi umwe yava mu vyo gusinzira neza kuruta ibindi vyose mu gihugu, aho mawe na we nyene yarize, kugira ngo anmbaze nimba yansavye. Abadozi barishuye ko yari asanzwe afise abakobwa umunani kandi ko atashobora kwongera umubare. Umusi ukurikira senge azanye amagi kugira ngo amujijure kandi ivyo vyamubwiye: - Ndasubiramwo mu kwezi, umwe mu barize kumbure asiga Turin kandi ikibanza c'umwana wa mushiki wawe kiguma ari ubuntu -. Mu buryo bw'imbohe, haciye ukwezi kumwe, senge yaranyoherereje muri laboratwari. Uwo musore, atarenze metero n'igice mu burebure, yaranyemereye: - Okay, nzogutwara kuko ubabara,

nibwira ko ukunda kuza iwanje, aho kuba mu gihugu na senge . -. Ntiyari umunyavyaha wo kuvyiyumvira. Bukeye ku munani naramenyekanishije. » « laboratwari itangura gusambana», niho uzoca uzokwikubita hasi -. Inkuru yatanguye kunumva. Natanguye gusukura uko nari nshoboye. Nari muto mu burebure, nari mfise imyaka cumi n'ibiri, ariko narerekanye umunani.

Sinari nzi gumesa hasi: mu misozi yari iy'amabuye no mu gisagara, aho hari amata, senge ntiyigeze ayimesa kugira ngo ntazifungure. Naragerageje gukora uko nshoboye kwose, ariko umudozi yampaye indogoba kuko nta n'ivyo nari narayoze neza. Ku myaka icenda barashika, batangura gukunda iyo mpamvu nshasha (umwana). Bose barandaba n'ikirere c'impuhwe. Narumvise amajambo yabo maze ndagwa mu bicu tutazi ibintu bihambaye vyo mu buzima. Igihe cose bampa akazi gake nk'umudozi, ibintu ntanezerewe n'umunezero, vyama bimutera ubwoba kubera ko ntashoboye kwiga. Hari uruhande rwiza rw'uwo musu: ku manywa, ntabwirizwa gusubira mu misozi narya n'amahoro i muhira, nakwiragiza igitambaro co ku meza, nari mfise ikirahuri, icapa c'amazi n'isahani. Muri make, kugira ngo ndye igice c'umukate ukomeye n'ifu, nagerageje kuryoherwa kugira ngo nshire imeza nk'abantu bese basanzwe. Inyuma y'ifunguro rya sasita, naragiye mu mubanyi yari ansumba imyaka icenda kandi yari umudozi. Yarafashije mu gufungura amaso imbere y'ubutanzi bwanje. Uwo muvyeyi yabanye na we, mushiki wacu umwe afise amaguru y'inzovu, uwundi akamugaye.

Rimwe na rimwe baratumira ngo mfate isahani y'isupu. Uwo mugazi wansavye kumufasha gukora urudodo rw'umusaraba ku mpuzu y'abana. Igihe nari mfise ingorane y'umubabaro, nca nsiga akazi mu bice bibiri. Ikindi gihe nafata ivu ry'ibara ry'agahama nkaribiba ku ngazi. Bavuga bati: "Ni nde yerekeje kuri nde? Ce Pigliaiu u Morbo? Amaherezo barantahura kandi barambarira.

Rimwe na rimwe naraduga n'ababikira bo mu rupfumu rw'i Antonie kugira ngo bakine n'impfuyi. Narabagiriye ishari gatoyi kuko babayeho imisi yabo. Bararya

n'ameza bama bashirwaho neza, hanyuma barakina maze mu nyuma baguma biyegurira ku bijanye n'ukwihebera Imana gusenga. Naciye nibwira nti: - amahirwe, ntibaba bagifise abavyeyi kandi barabana neza n'ababikira, mu gihe mfise abavyeyi ariko ndagoberewe kubana n'izo dubu z'amadubu -. Nta bumenyi bafise, kugira ngo ntihagire ikintu na kimwe c'ugushavura haba ugushidikanya, rimwe na rimwe naja kurondera sekuru yaba mu gisagara. Naramusavye amahera ngo arungike ikete ry'i Pentori, nsaba ko nabajana.

Mu kwezi kwa 11 kw'umwaka wose baranjana mu nzu y'i Sannt'Ugo yabereye kuri Piano Vigna. Muri iki kibanza ba sekuru na ba inakuru bashizeho ibarabara aho bategura inyama n'inyama z'ingurube zigurisha hamwe n'ikirahuri ciza c'umuvinyu. Kuri jewe vyari akaryo ko kuba kumwe n'incuti za se, kwinovora inyama nziza n'ukunywa igitambaro c'ibara ry'ibara, raba imyambaro ugurisha ivy'imiberoshi, amatara, inkono z'ibitoke, imboga za kane n'iz'amabuye y'agaciro.

Bukeye twari tukiri i Badia Vecchia kubera umusi mukuru wa Sant'ugo, umusazi, urugendo rutoyi n'inyuma y'aho tukiri mu iduka rya ba sekuru na ba inakuru bampaye sosiso, umukate n'agashavyi, ivyo vyafashwe n'icupa ryugarijwe n'umupira ku ruhande rw'imbere.

Igihe kimwe imbere ya Noweli tuja i Messina imisi 3. Twararyamye ku ncuti. Yari umuntu atari mwiza gatoyi kuri jewe: yabwiye ba marume yivye amagi ku barimyi bo mw'isoko. Nari namenye ko hari catekisimu yari yibwe. Na wa mukobwa ari ku mugoroba twagiye ku mugabo w'umugwaneza yubatse ibishushanyo. Iryo bintu kugira ngo nshobore kumpa amahera y'ubugwaneza vyampaye amahera yo kubigura. Ku meza y'abarobanuwe muri Castrangia narashoboye kwubaka ikibanza c'ivy'ubuhinga. N'amashami ya asparagus n'umuheto w'ipampa nagize inzu. Ku mugoroba nararyohewe n'ikirere c'amatara abiri yaremwe n'ibiseke vy'amabuye y'agaciro vy'umukara n'igice c'umugozi iruhande y'Umwana Yezu. Mbere na marume Michele yarakengurutse ico ciyumviro kandi yipfuzza kunhamba ati:

"Ntoia, asunika insukoni zibiri z'Ubihindi", maze senge aca aja kubajana muni y'igitanda cabo aho bari bazigamye.

Igihe nahagarara ngo nsinzire i Novara jenyene, mu kiringo ca Novena Novena nagiyeye n'umubanyi wanjye Antonietta ku gikorwa cari ku 5 mu gitondo muri Ekleziya ya Annunziata. Mu mpera z'ishengero umusakriya yaratanga intebe zihembwa. Twarabakuye i muhira. Tugarutse twagendeye Carolina, umugore w'umunyabuhinga, mu gikorwa c'ubusanzwe mu gitondo mu ntango z'ivyo bibanza. Icyo gihe yari amaze kugenda avoma amazi kw'iriba rya San Francesco afise igice kinini ca kane, kugira ngo yuzuze itangi ry'ibiti. Aravugaga ati: "Caùsi, rindira hano, ngiyeye kuraba nimba abashingantahe bateye imbere mu bisiketi. Hafi y'aho nyene nta na rimwe yagarutse - ukuboko kw'ubusa. Natumiye Antonietta kuduga maze arafungura fereazier. Igihe Carolina ata kindi yasanze no kurya nagiyeye mu gikoni kugira ngo mfate igice c'umukate ukomeye n'ikirahuri c'amazi muri "bumbaello". Gushika ku 8 twahagaze kugira ngo dukore ubuki, hanyuma turasezerana: Nagiyeye muri laboratwari, Antonietta mu nzu yiwe kugira ngo mfashe nyina kuba umukobwa wenyene afise benewabo 8.

Muri Novara ndi jenyene numvise ndi igisagara. Igihe naja kurondera sekuru Turi nasajeje ikirahuri aca anmpa "Sna" (isonga). Nagiyeye kugura ivyuma vy'imisumari. Nanje naraguze ikintu co gusukura kugira ngo ndagikureho igihe numvise ko nzohura na ba marume. Nakoresheje borotalco nk'ifu yo mu maso. Alas: umusi umwe naramusize mu maso, ndamarana n'ingorane, n'ugukubita n'ugutukana. "Ni hehe wasanze ayo mahera y'ivyo bintu vy'agaciro?". Nanje nti: «Ntimubonako ari ifarini?». Intanto i vicini si erano trasferiti in un altro quartiere. Un giorno mi invitarono ad andare al circo. "Non ho soldi ...", dissi. Me li prestarono loro. Mu muhingamo abagendera mu laboratwari kugira ngo banezererwe iyo porogarama: inkende ziri ku nzira y'umutego, abana bari ku mafarasi, inzovu, abanyamigani, ibintu bitigera babona. Ikibabaje ni uko nari ntegerezwa kuronka lire 8.

Haciye imisi mikeyi, igihe naja i Castrangia, i San Salvatore nahuye n'umuvyeyi w'umugenzi w'ishure afise umufuko wuzuye imboga zaguzwe n'abarimyi. Yarambajije nimba noshobora gusubira mu gisagara (kubera ubwenge bw'ico gihe yagerageza isoni kuja ku kibuga afise umufuko!). Naremeye, niyumvira kuzana amahera n'isonga. Ikibabaje ni uko yari yararwanye i muhira iwe, arampa impembo n'ibitoke bine vy'Abanyamerika. Sintakaza ubwenge. Naronse lira mu kugurisha ikigo ku mugore w'umunyagitugu. Narubatse amakarato n'amaboko n'amaboko bimurikiwe n'umugozi. Abana bamwebamwe baraziguze amasenti makeyi. Ikindi ciyumviro: izuba ry'izuba ku bana bakenye. Nariko ndarondera ibiseke vy'amabara vy'ibiseke biri imbere y'imirongo. Nkoresheje urupapuro rw'isukari nacyemwo akadiri kandi nashobora gusubirana n'ayandi masenti. Inyuma y'amezi abiri narashoboye kugarura lire 8.

Sekuru na we nyene yari afise imyaka myinshi, asthma na hernia yari yazanye kuva afise imyaka itanu, yaragerageje kwisamaza mu misozi, kuko umukobwa wiwe hafi ata na rimwe aja kumugendera. Amezi abiri yo mu ci yari mwiza igihe umukobwa -in -law wo muri Messina yashika: yaraboze ilino maze arazi gusukura inzu kugira ngo ayisukure ibintu vyose vyari vyararundanijwe mu mwaka.

Igihe twahura yambwiye ati: - Nya senge ni ikimaramare, ntushobora gutuma umusaza w'umukene ashikirwa n'ingorane muri discime -. Ku mugoroba nagiyeye gutanga raporo, ariko senge yaraneguye uwo mushiki -n -law: - ni igisagara, gishobora kwiyumvira ivyo ashaka -. Kandi ndishura nti: "Aravuga ukuri, nabonye isuku akora: mbere yaramesheje n'acide ounatorio, aca arakayangana". Muri iki gihe vyampaye igitero kubera ivyo bintu ntivyari ngombwa ko mvuga kandi nari umunyaruyeri.

Umusi umwe sekuru yarampaye amahera maze ndagura igitabu c'indirimo abakobwa bo muri laboratwari bavuga. Nacye nshobora kuvyihisha, ariko umugoroba umwe nta mwanya nari mfise kandi marume -wamenye yari iyo gutuka:

- Mbere n'izo ngurube mbi, ubu uriko uraba umunyamideri -. Kuri ayo majambo ndamunyaga mu maso atarabikora. Mu maso y'ubugararaji ntagitubona, aca akura umukanda w'ipantaro, atangura kunkubita n'ubukazi. Nari mfise nk'imyaka cumi n'itatu kandi ni co gihe conyene yabwiye umugore wiwe ati: - Nari nzi ko umugore w'Ubutaliyano bwo hejuru atangura, aherekeje umwana wa mushiki wawe mu gihugu akamurungikira abavyeyi biwe -. Muri ako kanya numva nshimishijwe, naribagiwe kandi imibabaro y'ibihome nari narafashe, nca nja kwicara ku ruganda rwo gushemezwa. umwijima waratanguye kumanuka, ni ko niyumvira, mu gihe ibitutu vy'ijoro vyari vyinjiye mu mashami y'ibiti n'umuyaga mutoyi w'ubukonje wariko urasubira ku ruzi.

Naciye nshingira ku nkoko y'umukara maze ndasinzira ndaba ibicu. Nararota cane, indoto y'amabara y'amabara. Umuvuduko w'umuco warambabaje mu maso hanje. Narafunguye amaso maze nkundwa cane ico kibanza nari nanse kandi naciye mbona ubwa mbere ntangazwa n'umuco gusa n'umuco w'inyenyeri. Naciye ndeka nkaja muri iyo nzira yo guheba, nasubiye kurota. Umunezero nk'amazi y'akabanga yinjiye mu mpera z'ubuzima bwanje buke. Sinari umwana aryoshe. Ibirenge vyanje vyari bipfutse, kuko vyari vyagendeye ku binogo vy'umugezi bisongoye, ariko umubiri wanje wose, eka mbere n'umutima wanje, ubu vyari bikoreshwa mu guseniyura ivyo vyose vyoshobora gusa n'ibiryoshe kandi biryoshe. Ariko ndatura ko iyo nzira ngufi y'uwo mugoroba yari nziza cane kandi sinigeze nsubira kuyironka. Kumbure ni co gituma nkiriho ndavyibuka. Mu kanya nk'ako gukubita ukuboko kwanje, senge Antonia arashika no mu nzira yiwe bwite, aca anfata bukwi na bukwi ati: "Reka tujane. Tushitseyo, uzomusoma ukuboko kuri se wiwe maze ukamubwira - Vossia arampamagarira -". Kandi ni ko vyari.

Uwo mugoroba nasubiye inyuma yose, mw'ijoro sinashobora kuryama nkamara amasaha mu nzu y'uguhagarara. Iyo nkinyereza mu mva yanje ntavyitaho, n'ubu nyene n'uguhamagarwa canke ngo nshobore guhura n'ubwenge, ivyo bikaba vyasaba ko nshobora gutera ubwoba kandi bibabaje kandi ntampa igiti. Namaze

igihe gisigaye n'amaso yuguruye nsuzuma ibikoko ko umwijima w'ijoro wakwegera ku mpome kandi, nta nkomezi mfise zo gukora, nararira kandi ndarira. Ariko ntivyari ugurira bibabaje, vyari ikindi kintu ntashobora kubona. Bukeye sinaja muri laboratwari kuko umubiri wanje wasa n'aho ari urupapuro rw'ubutaka, vyinshi cane vyari vyuzuye ibikomere. Nagarutse inyuma y'indwi imwe aho ibimenyetso vyatangura guhindukiza ibara.

Igice ca Settimo - Emilia

Ku musu w’Imana ku muhingamo nagiye ku mugenzi w’impfuyi: umubikira yasiguye Inkuru nziza mu buryo bwiza n’ibisekeje bibereye. Mbega umunezero kumara muri iyo saha mu kanyamuneza. Umusi umwe yaratubwiye ko umusenyeri wa Messina azoshika mu kwezi kwa Gitugutu kubera ivyo vyemezo.

- Rambura ukuboko kwawe gushaka iri sakramentu rero ndayimenyeshako umuherezzi mukuru Salvatore Abbades.- Sinzi ico nkora n’isoni naradugije ukuboko kwanje. Hagiye imisi mikeyi ndabibwira Zizi. Yaramaramara: wabwirizwa kurondera nyina w’umunyabuntu. Umukobwa w’uwo mukobwa, Miss Rina, umwigisha akiri muto. Twomubaza gute? Bukeye tuja iwe, na we aravyemera. Ku wa 9 Gitugutu 1948 ku muhingamo naragiye n’abagenzi banje mw’Ishengero rya Matrix kugira ngo yemere kwatura. Umusi ukurikira nagiye kwa nyina kwa nyina mu gitondo, ari na we yampaye umuringa w’umuringa w’amabuye y’agaciro n’imitima. Naciye ntangura kunezerwa. Ku 11 twagiye mw’isengero. Umusenyeri arashika, atangura guhimbaza imisa yera. Mu gihe twariko turahuza mu mugongo wo hagati n’umwe umwe yatwemeza. Inyuma y’ivyo biharuro, ba marume ntibatanga mbere n’ikawa y’ubumana. Baramuramutsa gusa mu kumuhamagara gusa "basangiye".

Ndibuka ko nkiri umwana igihe twagaruka tuvuye i Castrangia imbere y’uko dushika mu gisagara hariho urusengero rwerekeye Umukiza. Abazizi bahagaritse

umwanya aca ambwira n'ijwi rirenga ati: "Oh ba nyina, oh ba nyina ...". Nariyumviriye ko ari isengesho. Igihe nakura naratahuye ko aho guhamagara nyina wiwe yapfuye, akaba ari we munyameceri yari hejuru gato y'urusengero. Sinari bwigere nsura imva kuko Zizi nta n'imwe yagiye mu birori vy'abera. Nari nzi ko muri icyo gihe abantu baguze amashurwe ya Miss Signorino ahantu hitwa "Fussadello" kandi hafi mu nzira baja mu gushaza imva y'ababo. Namaze gusaba Zizi: "Kubera iki natwe tudajya gusura imva ya mama wawe?".

Yarishuye ko azobabazwa. - Nta co bimaze gusaba "abavyeyi - abavyeyi" nimba udashaka kubazana n'ishurwe. - Kuri ayo majambo hafi y'ukwimuka. Twaragiye muri Fussadello kugura ama chrysanthemes. Ku musu w'aberanda nagiye guhamagara sekuru Turi kugira ngo tubone kujana n'imva ya "Mawe", kuri jewe nyokobukwe w'ibara ry'agahama. Iyo mva yari yategerezwa kumusubiza vuba cane kuko mu gihe c'intambara, igisasu conyene caguye mu mva cari caragisesa.

Naho noba nshima ko natsinze iyindi ntambara, ivyiyumviro vyanje vyajya ku bavyeyi banje ku murango no mw'ijoro. Naragerageje kwisamaza igihe nari muri laboratwari. Naciye ntangura gufata akamoto kugira ngo nsobanure: narateguye amabere y'imigozi, ndafuha ku cuma c'amakara. Igihe ivyuma vyari bishushe, abakobwa bakuru bararambura ivyo bipande kugira ngo bapakire impuzu. Kugira ngo bigume biruha vyakoreshejwe mu gushiramwo ku ruhande rw'ivyo bita piombini bidozwe hagati y'ibitotsi bibiri. Nagiye kubigira kuri sogokuruza wanje yagurishije imbunda. Yari utudodo nari nategerezwa gushaza n'inyundo. Rimwe na rimwe narashize intoke zanje ... Hagati aho, Madamu Orlando yaguma yishura amashuri y'abakobwa bakuze. Nari nicaye kure cane ariko narafise ugutwi kwanje kugira ngo ntahure ikintu kivuye mu vyigwa. Igihe ba sekuru bari babwiye Fantina kugira ngo turonke "impamyabushobozi" n'ibigaragara", abo baza i Novara kubera amakomisiyo ahambaye aryamanye natwe. Igihe Commire imaze kubaza Zizi "Ufise imyaka ingaha?" Kandi zizi: - Nzoshobora kubona amaso, jewe nabizi - (Ndakumbuye ukuntu mbona, sinibuka).

N'isonga rya sekuru Turi nari nagiyeye kugura igice c'impuzu y'icatsi kibisi, kugira ngo ngerageze ubushobozi bwanje nashizeko ijipo. Umusi w'ugutaha kwa Fantina waje (amasaha abiri yo kugenda). Twarahagurutse ku myaka 4. Nashaka gutangaza Zizi ashira ijipo yanje. Hari hafi cane ku buryo ntashobora kugenda. Babonye ivyaremwe vyanje batangura kuvuga bati: - Twarakukuze kandi ubu ko ritangura kuba rikomeye cane. Bituma tugira isoni. Nanje ndahanahana: «Ukwo kutagira umutima, nimba ubishaka, ahandi ho, uzoguha kandi!» Ariko mu mutima wanjye nariyumviriye "ingene ngenda n'ijipo ry'agatoyi nk'iryo ...". Ariko rero, twashitse aho twaja. Uwo mukuru w'igihugu yarabajije aho nari nakoze igitambaro ciza cane nk'ico. - Sa Fig Illa - (yarabikoze) Zizi arishura. - Hanyuma iyo tubwirizwa kumudodera ikintu tumuzako -. Ubwiza bwa Civetta ...

Rimwe na rimwe mu gisagara nabonye ibintu vyanbabaje. Emilia yari umuntu w'igipfamatwi -mute, kumbure atagira aho aba. Hafi y'imisi mikuru yava mu nzira nabayemwo. Iyo ahura n'umuntu, na we aca amuzana ukuboko kwiwe ku munwa. Rimwe na rimwe abantu bamuha igice c'umukate, ariko hariho abatagira umukate baha iforomaje yiwe, hanyuma baranyegeza kubona ingene bavyakira: uwo mugore w'umukene yicaye ku ntambwe y'umuryango, aca akubita umutwe ku ruhome. Umusi umwe nja mw'iduka gufata umugozi numvise ijwi rikomeye rya Antonio, impumyi. Avuye mu nzu y'imbohe, ari hejuru y'igihugu, yamenyesheje ko iyo nyamaswa y'inzoka yashitse. N'isonga rya sekuru yari yarateye imbere naragiye kwa mucuruzi w'amafi ngura ama hectars abiri. Ku musi w'ijoro n'ibara ry'agahama, naratekeye inyama z'ingurube ndazishira mu gipapuro c'isukari. Nabonye Emilia arayimara, ndamuha. Yarabaravye atangaza, aca avuga akamwemwe kugira ngo anshimire. Namubonye yicaye ku rugero rusanze, ntiyakubita umutwe ku ruhome, ariko yazana intoke ziwe ku munwa. Uwo musi sinarya: Nabwirizwa gusukura igitotsi mu basigaye kugira ngo ntimugire ico nkora kugira ngo nkore imigambi yanje.

Ku bw'iyoy nzira, Angela ari kumwe n'umuhungu wiwe Nino yaraciye ku manywa y'ihangu, umuntu w'ikimuga yagenda ariko avugana n'ibimenyetso. Baciye bajana n'indobo kugira ngo bafate isupu ku mpfuvyi. Umusi umwe Nino yari wenyene n'indobo yiwe, abahungu babiri baba i muhira, barahunga. Ntiyashoboye gukwegga ipantalo yiwe. Yari ata mpuzu yo muni. Naciye ndamanuka n'isoni kugira ngo ndamupfuke. Ni bwo bwa mbere nabonye umuntu ari gusa. Aragowe iyo ba marume bamumenye, vyari kuba ari ikintu giteye isoni.

Muri imwe mu ndome nyinshi zarungikiye abavyeyi banje nari naseruye icipfuzo co isaha y'ikiganza. Kubera ko nari nzi ko Madamu Agostina yaje avuye i Domodossola, nagiyeye ndamubona. Akimara kumbona aca ankira aca ampa urupapuro rwo kurungikwa n'ivyanje. Narayifunguye ndayitanganira nasanze ubusho bw'intama y'inzobe n'ibipfukisho binini nk'urutoke, inkofero y'inkofero n'agasanduku karimwo isaha. Naciye nteterwa n'umunezero mu gihe uwo mugore yariko arabitunganya ku kiganza canje. Yarampaye ikirahuri c'amazi kugira ngo ngaruke maze yiruka muhira. Bukeye bwaho baza kuri Novara bavuga ko iyo nshobora kwambara ubwoya buntwara n'umusazi, nta n'umwe muri ico gihugu yari afise ikintu nk'ico. N'uko biri kwose n'ubwibone. Narakweze igipfukisho canje kugira ngo nshire isaha ku muntu wese. Kenshi na kenshi naramuha umugozi, ni co gituma mu gihe gito yasambutse. Nagiyeye i Castrangia narahuye n'umuntu ageze mu zabukuru yanyibaza. Kugira ngo ntagire ico nkora nabi naravye isaha y'ubu nyene yavunitse kandi navuze ko naribagiwe kuyishiramwo. - urakoze u stisso -. Barandamutsa, barabandanya urugendo.

Ugereranije n'abagenzi banje ko nari muto kandi nkeye, bese bari "bateye imbere". Mu rwandiko uwo muvuyeyi yabajije Zizi iyo "nateye imbere" nka mushiki wanjye w'ibara ry'agahama. Ariko kuvuga ivyo bintu vyari ikizira. Yarirengagije ko vyose nari nzi ku bijanywe n'ubuzima. Ribelle nk'uko bisanzwe ndamubwira nti "Si ndi 'umusore' kuko ndi umunyaruyeri". Kandi we: - Ni igiki uvuga? Twama tugukomeza. Umugoroba umwe nararyamye muri Castrangia maze numva nabi.

Naciye nsubira inyuma. Niyumvira ko ari ryo ry'iherezo nasenga, n'ijwi rirenga ndasohoka mu mwiza kugira ngo nkore amatonyanga makeyi y'igiti. Kandi bo bati: «Niwasubira kuvyuka, nugutware!». Kumbure Madonna del Tindari yarankingira. Naciye nsubira ku gitanda n'umukungugu maze ndasinzira. Bukeye muri laboratwari i Novara, Miss Assunta yarambonye neza kuruta uko bisanzwe. Igihe uwo mukozi yazanye nk'ikawa n'amata yose afise ibice vy'ibitoke, na we nyene yarampaye.

Igice ca munani - Uguhunga kw'abami

Gumara umwanya munini muri Novara ubuzima bwanje bwasa n'ivyahindutse: kumbure kubera ko nagiye kurondera sekuru Turi kandi ndi kumwe na we n'umunezero mwinshi ku musu w'inyuma w'umuhingamo wose. Yambwiye inkuru nyinshi z'ubuzima bwiye n'ingene ukubaho kwiye kwari gugoye. Ikindi, kuba i Novara nararonse akaryo ko kuja mu birori bihambaye vyabaye mu gihugu. Hejuru y'ibikorwa vyose bikomeye vy'idini, imigenderanire, ibatisimu, ivyemezo, ariko kuruta ibindi vyose imigirwa y'ubugeni, baranshimisha. Hanyuma ubugeni burahimbazwa ku mugoroba, hafi y'igihe cose naciye ngenda n'abagenzi babo mw'ishengero ry'i San Nicola.

Umugoroba umwe nabonye umugeni mu mpuzu yera yari kumwe na se. Candida nk'urubura, vyari bimeze nk'igipupe, rero vyari vyiza cane! Carmelina ni we yarongoye Filippo. Naciye menya vyose kandi nkarota amaso yuguruye: "Ni nde azi, umusi umwe na we nyene yoshobora kunkorako ...".

Muri iyo misi nari mfise ibintu bitangaje, hari ikintu gishasha kandi kidasanzwe mu kirere, nari mfise ibiganiro. Nararuhutse kandi ndindiriye ko hari ikintu

kidasanzwe kizoshika. Kandi mu vy'ukuri ico kintu nticatevye. Nk'isaha zibiri z'ijoro umugabo w'iposita akenshi yararenga. Umusi umwe mu kwezi kwa Ruheshi numva ijwi ryiwe: "Field, hariho ubutumwa". Nafashe ikete, ryavuye ... Domodossola! Mama yandikiye mushikawe.

Ndavyiyumvamwo bukwi na bukwi gushika aho hafi y'aho ndayisoma maze ndayisoma, hari inkuru nari narindiriye ubuzima bwose: nko ku wa 12 Nzero mawe yari kuza i Sicily kugira ngo antware mu buraruko! Ubu nari umusore, kazoza kantegereje kandi ntegerezwa kumpa akazi. Kubera ko yari azi ingene senge yari afise, kubera yari afise ubwenge, yihishije iryo kete mu gitereko carimwo ikiyaga c'ibitovu: iyo zizi yari yarayisomye nabi ... rimwe na rimwe marume wiwe Micherillo igihe atari gukora mu bibanza vy'indege vyaje mu iduka ryo muri Novara. Rimwe na rimwe yaraje hamwe na Zizi aca atera ubwoba ati: "Ni igihe kinaka mama wawe atavyandika, hari ikintu kizoba camushikiye ...". Ahubwo natinya ko irindi kete ryaje rifise ivyiyumviro bimwebimwe. Nkako, umusi umwe umwe yarashitse, mugabo igihimbare n'uko ata n'umwe yatanze mu rugendo rwo kuja i Sicily. Ici mparika umutima buhoro buhoro, sinashobora kurindira ko iyo spasmodic irindiriye guhera. Ico gikorwa caramfashije kutavyiyumvira no guca umwanya wantandukanije n'ugushika kwa mawe. Ku musi mukuru w'Ukwezi mu kwezi kwa munani abantu bose bashakana kwerekana uburanga bwabo kandi muri laboratwari hariho vyinshi vyo gukora, kuruta uko bisanzwe: abagore benshi bashakana kwerekana iyo mpuzu nshasha. Myandagaro 13 mu kwezi kwa munani yarihebeye abakozi bashobora gudodera impuzu zabo.

Nari nasavye Zizi kugura iyo mpuzu kuba ku rugero rumwe n'abagenzi. Yaremeye maze ahitamwo igitambaro c'ibara ry'agahama c'ibara ry'agahama gifise ibishushanyo vy'ubururu. Laboratwari y'ico laboratwari yaranciriyeko, aca ategeka umukozi w'umusaza kugira ngo amfashe kumudodera. Ku musi w'umusi mukuru nari mfise iyo mpuzu nshasha nk'abandi bose.

Hari kandi n'abamenyana bavuye i Fantina. Umwe muri bo yari yarabonye igitambaro canje kizwi cane. Yarazanye igipande c'impuzu, abaza Zizi ati: "Umwana wanyu ategerezwa kunpakira impuzu, ni vyiza cane!" Nafashe ingingo. Nari mfise mu muzirikanyi akarorero ko Miss Assunta yari yashize ku mukiriya. Nasavye umwanya wo guca no kugerageza. "Sawa, igitambaro kiraremereye gatoyi, kirabereye mu gihe c'izuba. Nzoza nko ku wa 20 Nzero."

Hagati aho Carmelina, umukobwa wo mu laboratwari, yatumiye abagenzi biwe bose mu bukwe bwiwe, arahimbaje umugoroba umwe wo muri Nzero mw'ishengero ry'amabuye y'agaciro. N'uruhusha rwa Zizi nagiye muri uwo muhango. Mu bashitsi bari ng'aho hari n'umugore wo muri Domodossola yatangaje ko yaje kuri jewe: "Concettina, ufise imisi iharuwe i Novara. Mama wawe azoza vuba kugutwara".

Inyuma y'aho n'ugusubiza ubuzima mu buryo bw'abatunzi naciye nsubira i muhira ndanezerewe. Imisi yapfuye kandi umusi mukuru wa Tindari wo ku wa 8 Nzero warashitse, uwo mwaka urugendo rururure cane rwaciye mu murima wa Fiirara rutameze nk'aho ari rwo rwa mbere, vyasa n'uko vyari kugenda. Nasubiye muri Castrangia namenyeshije Zizi ko nzohagarika imisi mikeyi nkoresheje urwitwazo rwavumbuwe rw'uko laboratwari yagumye ipfutse gushika umusi wa 12. Ico gitondo umutima wanje warakoze. Twarakorakoranye insukoni kugira ngo tuje ku mubanyi maze tuja i Novara. Halfway nabonye ndi kure mama yamanutse ku nzira y'inyumbu. Ndababona ndabahobera n'ingabo zose nari mfise mu maboko yanje ntoyi. Zizi aca atangura gusemerera ati: "Kubera iki waje mu kanya nk'ako gukubita? Woba wibaza ko ukwegereye Concettina?". "Ego - umuvyeyi arishura - mu misi itatu turagenda". "Ntushobora, ategerezwa gutegura impuzu y'umugore w'umunyabwenge." Ni uwundi mwitwarariko wo kuguma. Yama asemerera. Nari nshavuye nariko ndakora ku kirere n'urutoke. Ukwicuza kwanje kwoba kwari kuba kwari kuba kwari kuba gushobora kuja kurondera sekuru Turi.

Ku mugoroba wa 14 twariyeko. Zizi yafunguye akanwa gusa kubera umuvyeyi wanjye ati: "Nk'uwugira umutima rugabo, nta mutima ugifise, umpagarike umutima cane, sinkikubona mushiki wacu". Nabonye Micherillo n'amarira ari ku ncuro ya mbere. Munsu yiwe y'agahomerabunwa kandi imara igihe kirekire nk'igiti c'ibiti, biboneka ko amatotsi makeyi y'abantu yari yagumye afunguwe. Ahubwo nari narakonje nk'amabuye y'agaciro kandi nari ntari narigeze kwimuka.

Ijoro sinapfutse amaso, ivyiyumviro ibihumbi n'ibihumbi vy'abantu baraganiriye mu muzirikanyi kandi sinashobora kurindira ko mu gitondo nagenda. Uwo muvyeyi yari yategetse taxi ku muntu w'umunyabubasha yitwa "Cauzi i ikimuri" (amapantalo y'inzoka). Mu gatondo twaravyuka, igikorwa ca nyuma co gukora ku valise y'ikarata n'indamukanyo ku ba marume. Igihe co kuvayo, senge yasize icumba ciwe kiri mu marira, afise ubwoya buziguye, aca yijugunya ku birenge vya mawe, yinginga ati: «Ng'aho nzonyica kandi uzokwicira urupfu ku mutima wawe mu buzima bwawe bwose! Ndagusavye , wewe, wewe ndamubaza ku mavi - yavuze - ndi umugore w'umukene gusa, jenyene kandi mfata nk'igikoko n'umugabo w'ikinyoma, nta n'umwe ankunda.

Yari afise umushatsi uteye akaga be n'imbere y'ivu ry'ivu, aca akubita hasi mu kuvuma isi yose. Mawe yari yaratahuye ko uwo mushiki yari yacitse akaga kandi yariko aratakaza umutwe, yipfuzwa. Ariko rero, ntiyavyimukiye, ntiyareka ngo agire intuntu, yari afise igipfamatwi c'ibinyoma vyawe, araba kure, arindiriye iherezo ry'inyandiko yiwe. Igihe senge amaze kubona ko mawe yari afise ingeso nziza, aca yirukira mu cumba ciwe, atwihakana icubahiro ca nyuma. Mu kanya nk'ako gukubita, aca asubira mu nzira, mu gihe twari twimukiye twabonye ukugabanuka kwiwe gushika bica bihinduka umupira mutoyi w'umwirabura wari uteye urujijo n'amabuye. Kumbure nari naramubereye ububisha, nk'uko abana bonyene bamenya ko ari, ariko ndibuka ko igihe nariko ndagenda kure y'i muhira iwe nkinzwe n'ukuboko kwa mawe, igihe nabona ko agiye kuzimangana mu kubona kwanje kwose ingoma yanje yose . ndya mu rukundo kandi numva numva ko mfise

impuhwe (ico gihe nari nzi ko zizi mu mezi make yari mu mabarabara yantaye nk'aho nari napfuye).

Inzugi z'iyo taxi zafunguye i Piazza Bertolami. Naramutse mvuye mw'idirisha abo nabonye bose gushika ku muhero w'igihugu. Mu rugendo nararavye panorama n'igihugu vyagenda buhoro buhoro kure y'amaso yanje, twaguma ducereje igihe cose ikiyaga cariko kiragenda buhoro buhoro n'igihugu. Ubu nari kure ya Novara, mu buryo bubereye! Ivyiyumviro bitari vyo vyararwanye mu muzirikanyi wanje kandi sinashobora kubiganza, nca ndavyuka igihe mawe yankubita mu kungabisha ko twashitse. Maze narakunda cane ico gihugu ko igihe kirekire nari maze igihe kirekire nari narahevyeye kubera ubwo buzima bubabaje narongoye. Ku kibanza co gukoreramwo abantu benshi hari urujijo runini, benshi nkatwe twagiye mu Buraruko n'amakarita yabo y'ikarata n'ayandi masaho.

Umuyaga mutoyi wavuye mu kiyaga maze numva umunyu wakamiye iminwa. Inyiyumvo nziza numva ku ncuro ya mbere. Twararindiriye igariyamoshi igice c'isaha. Kuri jewe yari umuyaga mushasha. Abantu baririmvye indirimbo iri mu nzira y'agatangaza "Professeur, mumubwire nimba igi, cavutse mbere". Abantu bose baragarutse bavuye mu misi mikuru ku mugabane. Nashitse i Messina nabonye amatigons ari ku bwato bw'ubwato butera ubwoba. Hari hagati -Ukwakira no muri iyo juru y'ubururu hejuru y'aho hari imiratsi ibihumbi n'ibihumbi. N'indege yabo bariko baratera imbere indoto yanje: amaherezo bagasubira kubana n'umuryango wanje. Naragerageje kubona Imana iri hagati y'iyo mihindagurikire y'umuco kandi, naho noba ntamubona, naramukengurukiye kubera uburebure bw'umutima wanje muto. Inyuma y'amasaha atagira iherezo twamanutse i Roma kugira ngo tuje gusubira inyuma, inyuma y'ayandi masaha yo kurindira, igariyamoshi i Milan, aho hari irindi mpinduka y'igariyamoshi i Domodossola. Yari indoto. Kuri iyo nzira y'ugutoza umuvyeyi aramutsa abantu benshi yari azi. Abantu bose barabaza aho yava kandi uwo mukobwa yari kumwe na we. Ntibari bazi ko afise uwundi mukobwa.

Nabonye ibibanza: Nabonye ikiyaga kinini n'ibirwa n'ibitangaza, hanyuma imisozi. Narabajije ingene hari vyinshi vyari bishitse, nzi ko ico gisagara cari mu kiyaya gikikujwe n'imisozi. Twarashitse i Domodossola mu gitondo. Ijuru ryari ry'umweru, amabarabara na yo nyene yasa n'uwusizwe ibara ry'umwiza, abantu bagenda n'intambwe y'agaciro araba hasi, mbere n'impuzu zari umwijima. Mu kibanza ca papa yari yiteze na musazanje muto nari maze kubona i Sicily imyaka ibiri imbere y'aho. Amajambo n'uguhobera. Uko twagenda muhira nariko ndagerageza kumenya ico kibanza kizoca kiba igisagara canje. Naharuye amadirisho y'amazu ariko yari menshi cane ku buryo natakaje urudodo rw'imibare yanje. Hariho amadirisho menshi cane, n'amazu menshi cane. Bari hejuru cane ku buryo amaso yanje yazimiye mu kirere.

Naragerageje kwiruhutsa. Ibibazo ibihumbi n'ibihumbi vy'ibibazo vyaja mu mutwe wanjye, vyagenda ata kwihangana. Mu gihe c'inyigisho sinashoboye kugenda n'ijambo rimwe. Hanyuma i muhira nari mfise ikindi kintu gitangaje igihe nabona bashiki banje, ivyo nibuka gusa ku mafoto. Ikindi gitangaje ni igikoni gifise igikarabiro, igikarabiro n'igitereko ca gazi (i Novara amazi i muhira ntiyari ng'aho kandi cari gitetswe n'ibiti). Ku mugoroba yaje gusura Cormare Grazia ari kumwe n'umukobwa wiwe Caterina. Ababanyi na bo nyene bashaka kumenyera. Papa wakurikiyeho ku mugoroba yantwaye kuri sinema. Imwe mu migoroba myiza cane mu buzima bwanje nzokwibuka ibihe vyose, gushika ku musi wa nyuma. Amaherezo nari kumwe na papa, imbere y'uko ndamukunda kuko ukunda umuvyeyi atahari, ubu naramushima, amaherezo numva nkinzwe nk'aho ndi umwamikazi wiwe. Muri make, vyasa n'uko ngenda hejuru y'ibicu, nari narashitse ku kindi kibanza mw'isanzure ry'ikirere.

Igice ca cenda - Urugi rw'ikirere

Imbere y'uko uwo muvyezi atangira kuva muri Sicily, yari yarashoboye kunsanga ikibanza co mu bwoya, haciye imisi ibiri yaranherekeje ngo akore. Twaravuye mu nzu kare mu gitondo: Nari nezerewe cane kubera iyo nkuru nshasha.

Ku bwinjiriro yaranyakiriye uwo mugore akiri muto Tilde yampaye akamwemwe kanini, aca anfata ukuboko, umugore aryoshe kandi mwiza. Tilde yambwiye i Milanese "Hi Bela Tusa (umukobwa), nimuze, ndabashikirije abakobwa bakorana nanje: muri no muri Teresina. Bafise ubumenyi bwinshi cane, bazokwigisha gukora. Niba hari ingorane - he yongerako - ntugire isoni gusaba" . Rero mu kanya nk'ako gukubita ijisho nasanze mfise akazi kanje gashasha.

Narumvise ndi umuntu mwiza cane kandi kugira ngo nshireho iryo hinduka mu buzima bwa Bela Tusa ku ncuro ya mbere iyo mihango yashitse. Ntiyari azi vyinshi kuri iyo nkuru, ariko mu nkuru zumvise n'abagenzi biwe bakuru bo muri Novara, yaratahura ko ari uko yahindutse umukobwa akiri muto. Yaratahuye ko atakeneye ico kimenyetso kugira ngo abe umugore: yari amaze kumenya ivyo yari yize vyose, azwi kandi akundwa. Ntiyari agifise umutima kandi yari yarashikiwe n'uguhinduka

kw'ibinyugunyugu. Yavuye kure cane kandi mu minota mikeyi aca ava mw'isi imwe aja mu yindi. Yasanze ari wenyene kandi yaravyishimira cane.

Hagati aho, naratanguye kumenyera ako kazi gashasha. Hanyuma hakoreshwa imisozi y'imisatsi kugira ngo ikoreshwe ku makoti. Inkoko zari zitose n'igiponji maze amaherezo zica zija ku nzira y'ibiti mu kuzikurura impande zose. Vyagarutse kuri jewe igihe muri laboratwari i Sicily najanjagura ama pose kugira ngo nshire hasi mu mpuzu. Aha na ho nyene inyundo zahunga ku ntoke. Iyo haba izuba ritoyi, barakama mw'itongo ryo ku nzira, rero nategerezwa gukora umurungike ku myagazi y'agaciro y'Ubuperesi, imbwebwe, imyambaro, ra-muqué. Mu gihe ndabafata nakunda kuraba imodoka n'abantu bapfuye. Narashaka mbere imyuka y'amamashini maze ndagerageza kwitera inda n'iyoyi mibavu y'igisagara, ku buryo bushasha kandi buboreza uwo mukobwa yakuriye mu kirere. Igisagara cariko kiraba muni y'amaso yanje kandi mbere naratakaje icyumviro c'igihe. Dawe yansiguriye ko uwo musu wariko uragabanywamwo amasaha menshi, mu gihe naba muri Castrangia nari nzi gusa ukuntu izuba ririko riraduga n'umugwi w'izuba. Rimwe na rimwe igihe nariko nditwararika urukoba, umukenyezi w'umutama wo ku rwego rwo hejuru yaraje kunkomeza. Yavuze mu rurimi rw'igipidinte rw'i Piedmonte kandi sinatahura ikivuko: "Ni fiola iyihe, kuva ku nzara z'ibimera (uvuye hehe)? Ndahinduka. "Ndatahura ivyanje (ntimutahura)?". Igihe urukoba rwari rwumye, uwo mukobwa mutoyi aca araca ishusho y'imisozi y'imigani y'imirongo y'imirongo y'imirongo.

Buke buhorobuhoro narize gushiramwo ivy'ugutera ivyatsi vy'umukara, igipfukisho co mu gipfukisho gikikuje hanyuma n'umugozi. Ku buhinga bwanje natanguye gufata paghetta y'indwi ku yindi kandi muri make nashizwemwo n'ibimenyetso vyo gufata ikiruhuko c'izabukuru. Narumvise ndi munini. Mu laboratwari hariho iradiyo: numvise n'umunezero indirimbo. Hanyuma iyo frigo ntiyari igwiriye cane ariko uwo musore yari afise urubura rwuzuye amabuye y'urubura yatanzwe n'umugabo w'umugwaneza yaca afise ikaramu mu mabarabara

y'igisagara. Kuri jewe, kunywa amazi meza vyari bishasha. Ivyumba vy'ubutunzi vy'ibiti vy'umuriro vyasusurutse iyo nzu. Ntiyari afise telefone ariko igihe yabwirizwa guhamagara abakiriya yanyoherereje senge, nyen'ishirahamwe ry'ubwubatsi ari kumwe n'abakozi benshi. Muri ivyo, mu buryo buhuye, nabonye ku ncuro ya mbere ... ariko iyi ni iyindi nkuru, nimba mfise umwanya n'icipfuzo, nzobabwira mu nyuma.

I muhira ndarya neza, ku mugoroba yarasohotse aja gusura igisagara hagati afise ibisenge vy'amabuye n'amaduka afise amadirisho meza cane. Ku musu wa gatandatu naragiye kumwe na mama gushika ku isoko, kikaba gifise igice ciza c'ico kigo, igihe nasohoka n'akazi nko ku manywa. Twaraguze iyo mpuzu kugira ngo ankore ikoti. Yarasuzumwe. Naciye ndayitangira mu kunca mu misa y'ijoro ku musu mukuru wa Noweli. Muri make, ubuzima buhimbaye.

Yaje mu vy'imisi mikuru. Twaragize uruhara mu muryango uri hafi y'i Viglione ku kibanza c'ibirori ca Galletti. Yari indoto yo kubona imvyino zipfutse hagati y'imikino y'umuco w'ibara ry'agahama.

Ku musu wa gatandatu wakurikiyeho igihe navyuka hari ikintu kibi. Nararize kuko uwo muvyeyi atampaye Magnesia San Pellegrino. Umwe mu bavukanyi biwe bavuye muri Martigney arashika. Muracu natwe. Ku muhingamo numva bitangaje, vyasa n'uko umunezero wanje wariko urahera. Papa yaraherekeje muvyaranje mu gari ya moshi, hanyuma turafungura.

Uwo mugoroba ntitwavuye mu rugendo. Papa abwira mama ati: "Nzorondera abagenzi mu kabare." Nk'isaha cumi n'imwe z'ijoro yasubiye i muhira Gemandendo, aca asohora mu maso hiwe, asonza n'uburemere bukomeye mu gikiriza. "Teresa, utegure igihimba c'umubiri". Mu gihe papa yariko arasuka ku gitanda, naragiye n'inkubi y'umuyaga kugira ngo nshire umuganga metero 50. Yaciye aza ubwo nyene, ariko muri ico gihe dawwe yari yarahagaritse kubaho. Mu nyuma twamenye ko iyo aorta yasambutse. Ariko rero, nta co vyari gukora, papa

yarajabutse urugi rw'ijuru, aca aguruka aja mw'ijuru. Hari ku wa 17 Ruhuhuma 1951. Mu ijoro ryose nagumye n'amaso ya dawwe atazikingira. Umutwe wanjye wariko urahindukira, uruvange rw'umutwe w'umutwe n'ugusinzira, ivyo bikaba bitagikuwe muri icyo cumba aho ibintu vyose vyacitse vy'urwanko kuko ivyabona vy'urupfu rutagira ubutungane. Sinigeze mpagarika kwiyumvira ivy'uko dawwe n'ivyo ububisha bwari bwantegereje i Domodossola, amarira ntiyasubira gusohoka mu maso kubera ko yari yumye ku mfunguro y'ugurira. Iyo Mana nari nari niyumviriye igihe nava mu muco ukayangana ku Nzira ya Mesina, yari yihishije hehe? Ni kubera iki yari yaraduhevye? Ni kuki yari yarancishije bugufi cane? Kuki ubu ko nari nasanze dawwe yakuweho ibihe bidahera? None icyo goya ni ikihe? None ko Imana hano i Domodossola yasa n'itandukanye, iri kure, idashobora kwihenda, yasa n'iyigizwe n'umwiza, idashoboka kandi idashobora kwirengagiza, irura, Imana yayo ntagimenya nimba nzomwizigira canke ngo mwirengagize mu misi yanje isigaye. Amajoro n'amajoro naracereje mu kuvyuka amaso mu mwiza hafi nizigiye ko n'ugushika kw'umusi vyose vyogaruka nk'uko vyari kera. Muri icyo misi y'umubabaro, n'umuryango wanjye ku ruhande rw'ikintu cyo gutera imbere, yaratahuye ko paradizo atari ikibanza cy'abakobwa.

Imwe muri icyo majoro, mu masaha ya kare y'igitondo narasenyutse maze inyuma y'aho nsinziriye nabi nararose indoto nziza: nasanze ndi ku kiyaga, hanyuma dawwe yaranyibonekeye n'amaso yanje n'amaso yanje mu muco wo mw'ijuru. None mu maso hiwe ntagisubira kubabara, kandi ko yasubiyemwo ivyiza. Yarantwengera mw'ijigo, aca afata ukuboko, arampoza aca atangura kunvugisha. "Mwana wanjye - yavuze - ivyo nshaka kukubwira ubu ni urukundo rwanje, ivyiza vyose nshaka ko ubigushaka. Ivyo bihe vyamenye neza ko tutamenyana. Nicuza cane ku buryo ntabona ko ukura .....

Rimwe na rimwe niyumvira icyo ndoto n'urugendo rwanje rwa nyuma, ndazirikana igihe Umukama azompamagaye, ndakunda kwiyumvira ko icyo njabuka urugi rw'ijuru, papa arindiriye, yambaye nk'uwo mugoroba yatumye . icyo sinema: Dufise

vyinshi vyo kutubwira, dutegerezwa gufata iyo nsiguro yacitse muri iryo joro rikanye muri Ruhuhuma ibihe bidahera. Vyoba ari uburyo bwiza, nibwira, gutangura urugendo rwanje rwa nyuma.

Uwo muvyeyi yagumye yihebuye n’abana bane kandi ata pansiyu afise kuko papa yari umuntu woroshe. Imbeho zose n’ububabare bwose bw’isi vyari vyaguye ku muryango wacu w’abakene b’abimukira.

Tuvuye mu gihugu cacu, kure y’ubuzima, twari intete z’umusenyi tukwegereye n’umuyaga wo mu bugaragwa.

Mawe yari yaratakaje n’umutima wiwe wose. Yari yacitse igisasu c’ubusa. Umubiri wiwe wari uhagaze nk’igiti, ntiyahagarika guvuzi kandi amaso yiwe yazimiye, mu maso yo kw’isi kandi ata n’umwe avuze, yagumye ahagaze iminota yose aja ku ntumbero ya kure, aja ku mva ya Papa. Vyari vyacitse nk’umuzimu watewe n’uko bidashoboka ko umuntu yibagirwa. Nabonye igihe azogwa agaca yisuka mu kwihebura ata nzira yo gusohoka. Naragerageje kumuzunguza, naramuvugisha ngerageza kumunezereza. Birashoboka ko izo nshingano zari zahinduye rwose: ni umukobwa yashize hamwe uwo muvyeyi, akamubwira inkuru zo kumutegura kugira ngo abeho ata mugabo wiwe kandi akamufasha kwibagirwa. Jewe, mukobwa mukuru, ntari bwamaze imyaka 15.

Inyuma y’ifunguro ry’umugoroba nasubiye ku kazi mvuye mu bwoya kugira ngo nkuremwo ibindi bikeyi. Ni jewe nagerageza kuguma urubeya rw’icizigiro ruriho. Ariko mu mpera ya mawe, sinzi ingene, kumbure n’inkomezi z’ukwihebura, hagati y’ugutaka n’uwundi yashira isi yose ku bitugu vyawe maze buhoro buhoro asubira mu vyo gutera ivyatsi mu guteka amajipo amwe amwe no kwambara impuzu .

Ikigabane ca Decimo - La Bela Tusa

Muri Rusama uwo mwaka nyene mwenewacu yararwaye indwara y’umusonga, na we nyene yarayifata, ntamuteye amasezerano nkiri umwana. Igihe nari mu gitanda numva mama wanje yugurura urugi. Hari umuntu yari yarakinye inkengeri. Maze numva ijwi rya Zizi na Micherillo. Nari nshavuye: imbere y’uko batigeze banzana i Domodossola kugira ngo mbone abavyeyi ubu bari bafise ubuzima. Bagumye nk’indwi imwe, hanyuma baraheba gatoyi kuko bari bizigiye ko nzogarukana na bo i Sicily. Mu kwezi kwa 11, ikete rya Bordda rivuye i Nero ryarashitse. Uwo muvyeyi yarateye ubwoba, afungura ukuboko kwiwe kwari guteye ubwoba. Nabonye induru yiwe: Zizi yatangaje urupfu rwa sekuru Turi. Bari bamusanze yapfuye mu misozi ya Bordonaro kw’igenekerezo rya 8 Munyonyo. Yari afise imyaka 87. Umwaka wakurikiyeho hariho ukundi gushimisha gukomeye kuruta, igihe itohoza ryatumye urupfu rutera urupfu rwo gupfa n’umupfuko mu muhogo, buboneka mu gihe c’ugutwenga. Ico caha cari carakozwe n’umugore kumwe na mwenewabo, ababanyi bo mu misozi, kugira ngo yibe pansiyoyi y’amalire 11.000.

Mu nyuma barakoze mw'ibohero afise imyaka 24 we n'imyaka 12 kugira ngo bayihiganwa.

Nagumye ndababaye. Kubera amahera make utashobora gutera imbere mu bantu 5. Miss Tilde yampaye inama yo kwirukana ibinyoma kugira ngo nshobore kwiyandikisha ku biro vy'ugushirwa mu ngiro. Kenshi na kenshi naragiye gusuzuma nimba hari akazi, ariko ivyizigiro vyari bike. Muri Ndamukiza '53 nari nzi ko bafashe abakobwa bamwebamwe mu ruganda. Ntibakeneye, ba se wabo baramaze kuronka akazi. Hanyuma nja ku biro kugira ngo nshire ahabona: Nari nkeneye gukora vyinshi kuruta ibindi. Muri Gitugutu amaherezo ninjira mw'ihinguriro aho imirongo y'inkweto, imirongo y'inkweto, ama kaseti, ama tubulars y'intsinga z'amashanyarazi. Gukora cane n'amashimwe y'indwi 6-13 na 13-21. Mu bihe vy'ubukerebutsi naragiye no mu bwoya kugira ngo nzunguruke umushahara maze nshobore gufasha nyina.

Kanama ni ho haza. Mu misi mikuru, Comore Grazia yategerezwa kuja i Sicily kurondera uwo muvyeyi ageze mu zabukuru. Naciye mfata ingingo yo kugendana n'umukobwa wiwe Caterina. Twaravuye mu gari ya moshi tuja i Milan hanyuma tuja i Roma, aho twashitse mw'ijoro. Hari handi ho kurindira amasaha makeyi yo kuja i Sicily.

Muri iyo station twabonye amafu, kandi muri bo akaba ari umukinyi wa nano wa Novara, Salvatore Frnari, n'umusirikare izina ryiwe ritibuka. Mu gihe Madamu

Grazia yari aruhukiye ku ntebe Caterina maze ndatumirwa kugira ngo ngende. Batujana ku kibanza ca Esedra ngo turye mottartol. Bisa n'uko vyatanguye guheba.

Igihe iyo gari ya moshi yashika, Madamu Grazia yarirutse kugira ngo agende n'imifuko ibiri. Iryo gari ya moshi ntiryari ryahagaze burundu kandi aca agwa ku nzira y'ibarabara. Jewe, Caterina n'abantu bose bambaye induru mu gusemerera umuvyeyi w'ibihe bidahera uko twamukuramwo ibikomere ariko mu buryo bw'igitangaza. Yanse ko bamujana mu bitaro. Inyuma y'isaha imwe, igariyamoshi iragenda. Imbere y'uko Mezzogiorno twashika ku kibanza ca Turme Viglier aho twafashe bisi yatumye i Novara Sicilia, abashitsi ba Zizi na Micherillo.

Batwakira nk'abashitsi b'icubahiro. Ijoro mwese uko ari batatu mu Baletoniya, jewe na Caterina ntitwapfutse amaso. Madamu Grazia yari yuzuye ububabare. Muri iryo joro nyene hari igitangaza: abasore bamwebamwe baraduteye igitari n'igitari, ariko sewabo Micherillo, yarababajwe, barababasha.

Nyina wa Caterina yamaze hafi imisi yose yari mu gitanda. Yaje gusa incuro zibiri mu misi cumi aja agende kugendera wa muvyeyi ageze mu zabukuru. Ku muhingamo naragiye kurondera abo twigana n'abagenzi bo muri laboratwari. Umusi umwe nabonye kandi umugenzi w'ishure yaje kunhobera. Yagumye ikinga n'ukuboko, amusaba ngo antware. Hanyuma umukobwa ari ku makinga ntiyari bwigere aboneka muri Novara. Akimara kumenya Zizi antitsa ati: "Wabayeye igihuna, sinigeze niyumvira ibintu nk'ivyo".

Mu gusubira i Domodossola, Madamu Grazia yariko aragorwa no gusubirana. Inyuma y'aho, ububabare bw'ibihimba vy'irondeka bwaciye bufata ubutegetsu. Yaragira umutima rugabo gusa igihe yaja n'umuryango wiwe mu misi mikuru imwe imwe, aho nanje natumiwe.

Narasubiye gukora igikorwa co mu ruganda no mu bwoya, ariko nari nkeneye ibintu bishasha vyabaye. Umusi umwe mu kugendera Paruwase ya San Gervasio na Protasio, Don Giuseppe Benetti yaranyegereye kugira ngo ambwire ibibazo

bimwebimwe. Naramubwiye ibihano vyose vyanje. Yarandemesheje aca ambwira ati: "Ku musu wa mbere ku gicugu, uje ku nzira y'amajambo. Aho uzosanga umukuru w'ishirahamwe ry'abagatolika ryitwa Miss Agargana, azoshikiriza abo bakobwa baguha impanuro nziza nyinshi ". Naciye ubwo nyene nca nsanga n'umunezero: n'agahinda gatoyi natanguye kuronka abagenzi. Naratinya kutamenya kuvuga ariko mfashijwe n'Imana natsinze ingorane za mbere. Nasomye n'umunezero ikinyamakuru c'iryo shirahamwe ndashima uwashinze Armida Barlli: kubera ko ubuzima bwanje bwari bwateye imbere. Igihe uruganda rwagenda rurereka nagiye mu gitondo mfise imyaka 7, aho nahuye na Don Benetti, uwo nabona ko ari umuyobozi wanjye w'ivy'impwemu. Ku musu w'Imana nari kwitanga kugira ngo ngume isaha imwe ku ntebe y'itangazamakuru ryiza imbere y'ishengero. Mu nyuma barampamagaye kugira ngo nje mu nama ya ACLI. Kubera ivyo vyose numvise ko bihambaye kandi nakoze.

Abagenzi b'uruganda baracira urubanza ko ari umunyaruyeri, ariko sinari nzi neza, ku ruhande rumwe nabasengeye maze ndabahamagara igihe imbere y'uko batangura guhindukira bavugisha ubugoyagoye mu vyumba vyo guhinduramwo.

Ikigabane ca cumi n'umwe - Mu maso ha forcelain

Umusi umwe wo ku musu w'Imana, umukuru w'ishirahamwe ry'abagatolika ry'Ubudage barateguye urugendo rwo kuja mu misozi. N'amahera makeyi nari nashoboye kwishura umugabane w'urugendo. Twarashitse mu bisi tuja i Goglio, hanyuma tujana n'imodoka y'imirongo i Alpe Devero hanyuma tugenda ku maguru tuja i Crampiolo. Naciye nzirikana ubwiza bw'imisozi bupfutswe n'amashurwe: rhododendris, intsincoli, amashurwe y'ishamba. Ivyamwa vy'ubururu kugira ngo bipfutswe. Amahirwe afise ibisenge vy'amabuye n'amadirisho y'ibiti bivuye mu madirisha yabo y'umutuku n'ay'ibara ry'agahama. Nabajije Umudagana aho inzira yarangiriye. "Igihe turushe tuzohagarara ku masaha ya sasita y'ijoro." Nk'isaha imwe z'ijoro twahagaze kugira ngo tunywe amazi atomoye ava mu rutare aja ku kiyaya. Tumaze kurya, turasenga n'abaririmbira, twagenda turagarura. Naciye nteterwa n'umunezero: Sinari bwigere nmara umusi mwiza nk'uwo. I muhira nabwiye Momina nca mbona imwe mu nsekezo ziwe.

Igihe cose naronse ibiro vya posita vya Novara Sicily: yamusavye kumurondera akazi i Domodossola kugira ngo aduhure. Nari nshavuye cane ariko ndanzezerewe n'uko hari umuntu yankunda. Hari kandi umuhungu wo muri Domodossola, ariko sinari navyikunda: mu gitondo yanyweye ccchetto ya grappa kandi yama afise amatama atukura.

Ivyo guzirikana mu gitondo vyerekanye inzira y'ikigo c'ababikira, ariko muri ico gihe nyene narakunda abana n'iciyumviro co gushinga umuryango. Naciye nshinga intahe ku bushake bw'Imana. Ku musu w'Imana bikeyi twagiye mu bihugu bihegereye. Urugendo rwa bisi rwampagaritse umutima, ariko uburindutsi bwaruta imibabaro mikeyi.

Ku wa 1 Rusama 1954, ACLI n'umubumbe watunganijwe neza, urugendo rwo kuja mu kibanza c'ahera h'i Madonna di Oropa mu gitondo be n'umugwi w'umwungere w'icubahiro i Billa ku muhingamo ku muhingamo. Nari umwe mu ba mbere nakunda subscribe hamwe n'umugenzi wanjye n'umuhungu wiwe Pierino. Bisi 2 zuzuye abakiri bato. Muri izo n'isoni n'isoni nari namaze kubona ahantu kanaka. Ni we: umukozi w'ishirahamwe ry'ubwubatsi aho nagiye guhamagara abakiriya b'ubwoya. Pierino yampaye: yari muvyara wiwe. Ku musu ntiyigeze ampagarika umutima n'amaso yiwe. Basubiye muhira nabwiye uwo muvyeyi. Umugoroba namaze kumubona munsu y'ibarabara ry'icumba riri mu'igorofa rya mbere. "Mama, mama, nimuze urabe: hari umuhungu nahuye na Billa". Kandi we aca amwenyura: "Urashobora kubona urukiko rukugira". Umugoroba ukurikira, nsiga n'umubanyi, narayisanze imbere yanje. Shely arabaza nimba yoshobora kuzanana natwe. Ntaco nzi gatoyi naremeye. Twaravunitse barabara cane. Inyuma y'umunsi w'inyuma w'uruganda waranherekeje i muhira. Umugoroba umwe naramutumye aduga ngo amushikirize nyina, na we yamukiriye neza cane. Mu gihe c'uburuhukiro bwiwe, iyo nzira yari yitavye. Maze abahungu n'abakobwa baratandukanywa, gusa iyo inama irangiriye gusa. Twaragize kandi uruhara mu nama za ACLI.

Mama wanjye, igihe yava i Sicily, aho abahungu babiri bakundana batashobora gusohoka bonyene, baraduha ukwizigira maze dutangura urugendo rw'amahoro. Giuse ambwira ko yari azi papa: kurera amahera, kuba abana 4 kandi se gusa yakoze, nk'umuhungu yakoze igikorwa co gukora amafranga y'abasuma

b'intambwe nkeyi avuye i muhira iwe. Rimwe na rimwe yarazanye inkweto zabo ngo basanure papa. Nateze amatwi n'umunezero.

Yambwiye ikindi kintu: igihe ku wa 16 Nzero 1950 nava i Roma kugira ngo dushike i Domodossola twahuye hafi. Ingabirano, uko nkiriko ndamuhamagara, yari yaraje n'ikinga ry'Umwaka mweranda. Urugendo rw'ibintu vy'agaciro: yari yaratanguye i Domodossola ari kumwe n'umuherezi wo mu kiyaya yariko yihuta gutera inkweto z'imisozi. Vyari hafi kumukurikira. Yahagaze gusa aho yabonye itongo ry'imboga kugira ngo afate salade. Umuhanda uciye muri Yozefu yaravuye wenyene. Strada akora umucuruzi wo mu nzira afise ikinga rya kera ryuzuye ama lows kugira ngo agurishe. Bakoze ishirahamwe gushika i Roma.

Kanama ni ho haza. Iryo shirahamwe ryarafunzwe mu misi mikuru, rifata ingingo yo kuja kurondera mushiki wanjye w'ibara ry'agahama yari mu misozi yo ku kiyaga Mergozzo kugira ngo ahure. Nabajije ababikira barongoye iyo nzu ngo bampagarike imisi mikeyi. Nari mpejeje kuvuga iki ciyumviro kuri Giuse. Mu nzu hariho n'abandi bakobwa bari mu biruhuko. Muri bo, umuvyeyi w'umubira w'umubira w'imbere. Mu gitondo co ku wa 15, umusi mukuru w'Umwasi w'Ijuru, kugira ngo yimenyereze aduhamagara mu cumba ciwe inyuma y'Imisa. Yazuye mu maso h'amavuta atandukanye, mascara n'iminwa y'iminwa: twasa n'ibishushanyo vy'ibishashara. Ku bijanye n'ifunguro rya sasita, uwo mubikira yaributse umwuzukuru: ntivyari bihuriyeko n'uko yaduteye ubwoba gutyo.

Ku muhingamo kuraba ikiyaga kiri mw'idirisha nabonye Giuse. Sinashaka kwiyerekana n'iyo nzira ya porcelain. Kunbona mu muryango hafi ntivyampaye. Naciye nsaba imbabazi ko yari igerageza kandi abandi bakobwa na bo nyene bari barahindutse. Ku muhingamo twazanye mw'itongo ry'inzu. Ku mugoroba, yarandamutsa ati: "Urabona vuba, i Domodossola, ariko n'isura isukuye kandi nshasha nk'imbere".

Igice ca kabiri - Violette

Inyuma y'indwi zibiri z'ibiruhuko vyasubiyemwo igikorwa c'uruganda mu gihe c'isaha 13 gushika isaha icenda z'ijoro. murabe. Ku isaha icenda z'ijoro, iyo sirene yakinye kandi umutima wanje utangura gukubita cane. Iyo dosiye yateye ikidodo, aho irembo ryari risohotse mu gice c'umwiza. Ni we: yaje kunsanga, aca arandaba mu maso, aca arambwira ati: «Nuko rero ndagukunda». Yaciye yicara ku nkoni y'ikinga, aca anjana i muhira. Twarahinduye ijoro ryiza ryoroshe. Ivyo vyasubirwamwo hafi buri musi. Ku musi w'Imana ku muhingamo hariho amagare agendagenda mu bihugu bihegereye. Umusi umwe yaranjana i muhira iwe kugira ngo anmenyeshe papa na mama, bashiki babiri n'umuvukanyi. Hari n'aho na we nyene yampaye marume na bavukanyi nk'umugenzi.

Mummy wanje yadubonye mu balcon yatuma tuduga tuja mu nzu. Igihe yariko arakwegera uwo muhungu, ntafata ingingo cane. Ku wa 8 Kigarama, umusi w'Iciyumviro c'Imari, umusi w'izina ryanje, inkengeri yaraje. Ni we yari umunyagihugu w'amashurwe, yampaye igihimba c'ibara ry'umutuku. "Mama, Incuti yantumye ivyo wipfuzo!". Ese ukuntu ari ukuvunika umutima mu gufungura aka gatabo: si we, ariko umuhungu w'imyaka 14 yahuye n'amahirwe. Yanditswe ngo "Ndagukunda" n'umukono. Kumbure yiyumvira ko ndi umugenzi wiwe.

Ku musi mukuru wa Noweli Giuseppe yiyereka igikoko kinini c'amabara menshi cuzuye amashokola be n'ikarata yo kumuramutsa. Naramukengurukiye ndagendana n'imisa y'ijoro. Igihe asubira i muhira arambwira ati: "Ejo ntegerezwa kujana n'umuryango wanje kugira ngo n'incuti n'incuti. Turasubira kubona i Santo Stefano". Mu gitondo c'i 26 nabwiye mama wanje nti "Sinzosubira gusohokana n'uwo muhungu, ngarura vase, sinshaka kwigira". Kandi yari afise ishusho ikaze: "Urasaze, woshobora kubikora iyo ntari nzi amashokola".

Mu misi yakurikiyeho, Giuse yaraje nk'uko bisanzwe kugira ngo anshire ku kazi. Mu nzira y'inzira ku maguru canke ku nkoni y'ikinga nari hafi ntavuga ijambo. Irya mbere mu mwaka w'1955 nagiyeye mu misa. Na we nyene yari ng'aho kandi mu mpera yaranherekeje i muhira. Ku muryango ambarira ati: «Urashobora kumenya ivyo ufise mu muzirikanyi wo kureka mbabazwa n'ibi?, aca arahunga. Iryo joro ryarasezeye vase, rituma rimutwengera mw'ijigo. Yampaye igihimba c'irondeka aca ambwira ati: "Uyu musi ndagenda nshika ku ba Vespers kuri Monte Calvario. filime izosuzumwa inyuma y'i Vespers ku kigo ca ACLI". Naremeye ndaramutsa. Naramumenyesheje i muhira, mama aca aranezerwa ati: "Umuhungu mwiza nk'uyu ntazosubira kumubona".

Ku isaha ya 2 z'ijoro twagiye tuja ku nzira y'inyumbu ku nzira y'inyumbu n'ibisenge vy'i Via Crucis. Igihe kimwe mu kibanza c'ubugwaneza twaririmba Vespers maze tumaze guhezagira twagiye muri club. Sinibuka izina rya filime, ariko vyari biteye ubwoba cane, ni co gituma nasavye ko bosubira mu gisagara kuri Cinema Catena, aho twoshobora kunezererwa filime nziza cane, yitwa "Violette".

Muri Ndamukiza, mu kiyaya ca Vigezzo kiri kumwe n'igariyamoshi n'i Centevalli, twagiye n'abavyeyi bayo ku musi mukuru w'ibirere i Locarno. Twarahuye na sekuruza w'ingabirano, yampaye "umukobwa". Yashize ibiganza mu mufuko, afata amafranga 10 yo mu gikapu ciwe, arayaha Giuse aca ambwira ati "mbega, urarongorana ryari?". Twararavyena mu maso, ntitwigeze tubivuga.

Mu misi yakurikiyeho twatanguye gutsimbataza icyumviro c'ubugeni. Twaravyivugiye kandi i muhira. Mommy yaranezerewe ariko muri icyo gihe nyene hariho ibintu bike bishoboka vy'amahera. Hari n'aho twaguze amashuka n'ilino. Nta n'ivyo twari dukeneye cane. Twaragiye kurondera inzu ntoyi kandi ntoya. Twarabisanze mu karere ka kera Motta maze turaba umusi w'ubugeni: ku wa mbere igenekerezo rya 19 Nzero. Nagiye kumwe na mama ku iduka ry'impuzu ryo muri Panzarasa kugira ngo nserukire igitanda c'impuzu y'ubugeni maze ndayizana ku mukenyezi Tilde Pellicciaia, yari yaramaze kunsezeranira kumupakira n'urukundo.

Mu nzu y'ubugeni y'ibitabu vy'ubugeni yategerezwa gusinya mama kuko nari nkiri muto. Abavyeyi ba Giuse na bo nyene bari banezerewe. Mu Paruwase Monmagnctor Pellanda yatubwiye amajambo meza y'indemesho: "Guma uguma wifata ruto n'ukwizera kwinshi kugira ngo uhangane n'umunezero n'ububabare ubuzima bw'ubuzima bubika. Nzoguhindura kahise k'umutuku ku nzira".

Hariho ugutegura urutonde rw'incuti n'abagenzi bo gutanga ubuntu nk'umugenzo. Ni bake cane. Mawe wa Giuse yavuze ngo "bo bibiri ku muryango". Tira Tira twarashitse ku bantu 35. Abashingantahe baratorwa: Marume Carmelo Di Giuse na jewe kuri jewe Pierino, umuhinga mu vy'ubwubatsi bw'ikoraniro ryacu. Indwi imwe imbere y'ubugeni, igitsina c'umugabo na Don Giuseppe Briacca yaradushize mu birori. Uwo mukuru w'igihugu Furiga yarasize ishusho y'indamukanyo ku rubaho rw'ibara ry'agahama, aca akora parchment n'urutonde rw'abagenzi. Hariho kandi imeza yuzuye imikate n'ibinyobwa. Mu nzira y'amajambo ntiyigeze haba umugambwe nk'uwo. Ikoraniro ry'aba Saints Gervasio na Protasio ryari mu gihe co gusanura kandi icyo nzira y'amabuye yari yuzuye ibisigazwa n'amabuye, ariko bamwe bipfuzaba abagore barakoze uko bashoboye kwose kugira ngo bayisukure mu gutera iteka Yozefu na Concetta.

Ku wa 16 Nzero, Zizi na Micherillo barashitse, baragenda kubera ko Concettina yari agiye kurongora kandi yategerezwa kumuherekeza ku gicaniro mu gufata ikibanza ca se yari yaheze.

Hagati aho, hari ingabirano zashitse: igikoresho co gukora ikawa, igikoresho co gusya ikawa, amataratara ya rosolio, amasengesho y'ibarabara n'ay'incuti zava ku ncuti n'abagenzi bari bararonse ubufasha bw'ubugeni, bateri yo mu gikoni i Pierino na marume. Ico gikorwa c'abagore b'Abagatolika caraduhaye ifoto nk'ibere n'Umuryango Mweranda, umufasha Don Benetti umufasha w'ibara ry'icatsi kibisi ryiza cane ry'ibara ry'icatsi kibisi n'ibisharizo vy'ifeza.

Ijoro ry'imbere ry'uwo musu ryari rirerire. Nariko ndiyumvira Mommy yagumye afise abana batatu bakiri bato kandi afise ubutunzi buke. » « Ufise ukwizera guke, ishure ry'ivyo bivuna ntiryakwigishije ko mu buzima hama hariho ukwitanga? Ku wa mbere igenekerezo rya 19 narahagurutse n'indwi. Madamu Tilde yashitse afise impuzu y'urudodo. Yarambaye aca anshira igitambaro nari naguze i Milan. Ku isaha ya 9 yarashitse kugira ngo antware mw'ishengero. Narazazaniwe, nasanze ikiyaga c'abantu banyitegereza. Giuse yari amaze kuntegereza n'ibara ry'umuhondo ry'umuhondo, riherekejwe na mushikiwe Rosa kubera ko nyina Olimpia yari guhimbarwa cane n'umuhungu wa mbere yarongoye. Naciye ndamufatanyana na we marume wiwe Micherillo mu gihe ca kera c'umutuku.

Ivyo vyatanguye. Monsignor Pellanda na we nyene yari afise umunezero mwinshi. Ndibuka umuhezagiro udatsindwa, umuhezagiro w'impeta, umuhango wo kudahemuka mu buzima bwose, kandi, mu mpera y'umusi mukuru, ni ukuvuga imikono. Ku musu mukuru wa Pierino, na we nyene ni we yabaye senge muri ako kanya, yashizeko ikimenyetso c'abagore b'abagore b'Abagatolika ku gikiriza canje.

Igice ca cumi na gatatu - Ubuzima bushasha

Inyuma y'uwo musu mukuru mw'ishengero, yarakurikiye ivyo gusubizwa mu nzira y'ibarabara ry'i Grandzzi. Hagati y'ugusomana kumwe uwundi ku bashitsi twaratwara aperitif n'ama pizza n'imikate. Ndabaramutsa n'ugusomana cane ku banyamakuru Olimpia na Armando bari bajanye na Mommy kugira ngo batware iyo valize, hanyuma biruka ku kibanza co ku kibuga kugira ngo bafate 12 n'igariyamoshi y'ukwezi kw'ubuki.

Mama aca ararira i Dirotto. Twinjiye mu gice. Abakozi bamenyesheje ko bagenda n'ijwi ry'induru mu gihe jewe na Giuse twaturongoye mw'idirisha kugira ngo turonke amatora ya nyuma. Ivyo vyabaye mu buzima bwacu vyatanguye.

Twarashitse i Florence twagenda tuja muri hoteli yerekanwa na Madamu Tilde, ubwoya. Ku bwinjiriro bw'ibintu vy'agaciro twarakiranwa n'umuziki, hanyuma uwo musuku yaraduherekeje mu cumba co kw'igorofa ya gatatu. Ku bwacu vyose vyari bishasha, mbere no kuryama mu gitanda bibiri.

Umusi wa mbere twagendeye igisagara, ubwa kabiri twagiye ku kibuga ca Michelangelo aho woshobora gushima Florence yose. Twarafashe amafoto: kamera ya Giuse ifise uruzitiro rwoshobora gufata amafoto umunani y'umwirabura n'umweru.

Umusi wa gatatu uja i Roma. Iyo hoteli yari nziza cane kuko amahera yashirwa ku ruhande n'ibimazi vyari bikwiye kuba bihagije. Twarahagaritse imisi ibiri kugira ngo tugendere ama basilicas ane Giuse yari yabonye mu mwaka mweranda be

n'isoko rya Trevi. Twarasubiye kandi ku kibuga ca Fontana'Essra, c'ijoro rizwi cane ry'umwaka wa 53 igihe Madamu Grazia yari yaguye muni y'igariyamoshi.

Igihe carashitse i Sicily. Inyuma y'urugendo rurerure, iyo gari ya moshi yarashitse i Calabria, amaherezo iva muri Villa San Giovanni twabonye Sicily. Giuseppe yararyohewe n'ivyo bihe: igari y'umuyagankuba yari ishizwe ku ruzi Ferry-Boat, Madonina yari hejuru ku bwinjiriro bw'icuma ca Messina.

Ku kibanza c'ibarabara, hategerezwa kurindira se wabo Carmelo wa nyina ari kumwe n'umukenyenzi wiwe Gaotta n'abakobwa biwe Rosetta na Antonietta.

Batwakira nk'abaganwa babiri. Twarahagaritse imisi ibiri mu gusura Messina: isaha ya Duomo nari nabonye akiri umwana, Madonna di Montalto n'ibindi kibanza vyiza cane.

Hariho akaga kamwe gusa muri iyo nzu: mu gihe c'ifunguro ry'umugoroba, marume n'abavukanyikazi bambaye kandi aho kwicara ku meza bavuga bati: "Reka tugende kugenda ku kiyaga". Giuse na jewe twahevyeye kwishingikiriza n'umurongozi. Nk'isaha cumi n'imwe z'ijoro yarasubiye muhira, senge aca atangura guteka. Ijoro rimwe yashize inzoka mu sosi n'igikoko, ariko ikintu gihambaye ni urukundo, si ingeso.

Ku musu ugira gatatu baraduherekeza mu gari ya moshi n'amarira makeyi. Ku kibanza ca Turme Viglier hariho Marume Micherillo yari kumwe n'umushoferi wa taxi kugira ngo ashike kuri Novara. Zizi, Aunt Maricchia na Aunt Peppina bariko baraturindiriye mu gihugu. Mu vy'ukuri vyasa n'uko Principa ya Domodossola yashitse.

L'indomani ci recammo a Badiavecchia a trovare la nonna paterna Concetta e zii, sorelle e fratelli di papà. Mu kibanza c'itabi na nyinakuru, abantu benshi baba muri iyo nkombe bari bakoraniye hamwe bamenya ndi umwana kandi bibuka n'ijwi rirenge bati: "Centina ashikanye n'umugabo wiwe!"

Amasahani, uguhoberana, amaso atukura. Vyasa n'indoto yanje. Imyaka itanu nyene yari yaraheze kuva navuye mu gihugu.

Haciye imisi ibiri twaherekejwe n'umushoferi wa taxi "Cauzi I Lupu" i Taormina. Ku muhingamo yaradushikanye muri resitora, aho twahawe amaganzu yera. Ingabirano nanje ndabana mu maso kugira tuvuge nti: "Mbega amahera azoduhagije?". Yasuye Taormina hanyuma Castelmola yari mu mwuzure, ku mugoroba twasubiye i Novara, turarushe ariko turanezerewe.

Umusi ukurikira wari usanzwe ari umwanya wo gusubira i Domossola. Ivyemezo vy'ubuzima bushasha vyaturindiriye.

Igice ca cumi na kane - Ivyari vyacu vya mbere

Naho nari maze gutangura urugendo rwo kuja i Domodossola mu myaka ya 1950 na '53, vyari nk'aho nari natanguye ubwa mbere: nagiye guhura n'ubuzima bushasha ku bantu babiri.

Igihe uruzitiro rw'igariyamoshi rwari ku ruzitiro-Boat twaciye tuja ku nzira kugira ngo tubone i Porto ya Madonnina na Sicily buhoro buhoro.

N'amarira twasubiye ku igare, twicaye ku ntebe z'ibiti. Hanyuma nta n'imibare yariho.

Igihe twatangura gukora n'ababikira n'izosi mu kuboha. Igihe cose twahagurutse kugira ngo turabe mw'idirisha. Mu bibanza bihambaye, ico gice caramenyeshyeje n'ijwi rirenga izina ry'igisagara. Muri Naples ku nzira z'abagenda ku mabarabara harimwo "guaglione" yagurishije pizzas. Baciye bafata amahera mbere y'uko abava mu ngendo, hanyuma igari y'umuyagankuba iragenda kandi baguma bafise amahera na pizza.

Buhoro buhoro twegera Milan. Mu gari ya moshi ija i Domodossola, numva inyiyumvo zashikiwe n'imyaka 5 imbere y'aho: Lake Maggiore, Mountains of Ossola, ibisenge vy'amabuye. Ico gihe hamwe n'umugabo wanje Giuse. Nk'isaha zibiri z'ijoro twashitse aho tuja.

Hariho Mamina na se wa Giuse Armando bari baturindiriye. Yari umusi mukuru: iyo bashobora gutuma inkengeri zikina.

Ivyokurya vy'umutaga vyihuse biva kuri Mawe Olimpia hanyuma mu karere kacu gashasha mu karere ka Motta kugira ngo turuhuke. Umusi ukurikira nasubiyemwo igikorwa canje mw'ihinguriro kandi Giuseppe yarasubiye mu kibanza c'ubwubatsi.

Ico cyumviro cagiye kuri Mama kubera infashanyo yanje, ariko umuyobozi wanjye w'ivy'impwemu Don Benetti yarandemesheje gusenga, kugira ngo abantu benshi barabakunda. Rimwe na rimwe twe na Giuse twaja ku masaha y'ifunguro ry'umutaga i muhira iwe, na we aranezerwa. Hagati aho, umwe muri bashiki banje yari yararonse akazi mu gutanga umufasha mushasha ku muryango.

Haciye igihe gito twamenyesheje Mamina, kuri mama Olimpia na papa Armando bari kuba sekuru na ba inakuru muri Nyakanga.

Naciye ntangura kwumva indwara zitwite ariko igikorwa c'igikorwa cahamagariwe. Hanyuma abakozi ntibarindwa nk'ubu. Giuse yarashoboye kuronka akazi keza kuruta ahantu h'ubwubatsi hanze: amahinguriro y'ibintu vy'ibiti nk'umugongo w'ibihome, ibikoresho vyo gukuraho umugozi w'ubwoya n'ivy'“amapaneli” (isonga ry'ibiti). Mu kwezi kwa gatanu twatanguye urugendo rw'amaduka turiko turarondera intebe y'ibimuga kugira ngo turonke intebe y'ibimuga ku bijanye n'ukuvuka kw'abazoya. Ubwaguke bwariko buragwira kuruta inkofero y'injira kandi twabwirizwa gufata ingingo yo guhindura inzu.

Hanyuma nta bigo vyariho, twagiye kubaza hano n'aho. Providence yaratumye turonka inzu ku igorofa ya kabiri y'inzu iri mu gisagara ca Scacaccino, hafi y'aho laboratwari y'ubwoya.

Mu gihe gito twateguye iyo nzira. Ntitwari mu gisagara hagati, ariko ntitwari kure cane y'igikorwa canje.

Ivyo gukodesha vyari 8.000 lire, kubera gusa umushahara wacu ubabaje, ariko iyo nzu yariko irakira kandi ikayangana. Mu rugo twashobora kandi kugira metero kare zibiri z'ubutaka aho tworima ivyatsi n'amashurwe bimota neza, ivyo nkunda cane.

Twaronse imfunguruzo twasukura ivyumba maze tumbara amadirisho amadirisho n'ihema ryiza cane riri kumwe na Mantua n'amabarabara y'imbere mu gikoni. Inyuma y'aho, ubuzima bwarabandanije mu buryo busanzwe. Igihe canje caragenda

kirushiriza kugaragara. Umusi umwe, uwo dukorana yarambajije igihe nzoba ndi muhira kugira ngo nkore ubuvyeyi, aca angira inama yo kuja ku muganga w'abagore. Naciye rero mfata umusi wo guhura n'abantu ku giti ciwe. Umuganga yari hafi kuntwenda ko yarindiriye igihe kirekire cane: "Ntushobora gukora inyuma y'ukwezi kwa gatandatu kandi usanzwe uri ku rwego rwa karindwi: warashikiwe n'ingorane". Bukeye nashikirije iyo nyandiko ku biro maze uwo mukozi na we nyene avuga ko ndi umunyabwenge.

Hagati aho, nariko ndategura igariyamoshi mu gukora golf, amashati, inkweto n'ibitambaro vyaronswe mu mashusho ya kera yampaye Mama.

Twaragiye kandi kugura intebe y'ibimuga, ivyo nari narateguye n'amashuka yambaye amabara atagira aho abogamiye, tutazi nimba ari umugabo canke umugore. Amaherezo ku mugoroba wo ku wa 2 Nyakanga, amazi yaramenetse maze n'imasi yiteguye twagiye ku bitaro. Umuganga w'abagore yari yaransuye yabwiye Giuse ko ashobora kuja muhira. Iryo bikorwa vyari bihejeje gutangura kandi vyatwaye nk'amasaha 20. Bukeye aca asubira mu buvuyeyi igihe nari nkirindira mu cumba co kuvyara.

Hari igihe umuhungu yavutse maze uwo muforoma aragenda kubimenyesha se w'uwo muvukanyikazi, yari hafi kwumva nabi iyo nyiyumvo. Haciye isaha, yarashoboye kwakira umwana wacu wa mbere, yitwa Armando ngo abe sekuru. Haciye amasaha makeyi, ba sekuru na ba inakuru, ba sekuru na bo nyene baramenyeshewe. Bisa n'uko ari umwana wa mbere avuye kw'isi yose.

Igice ca gatanu - Turashimira Imana ...

Abaforomo bo mu gisata c'ubuvyeyi inyuma y'amasaha makeyi kuva bavutse barantumye ndyana ico gikoko c'inyama n'amagufa. Barampaye. Uretse igipupe ca pezza yari yarapakiye Zizi nk'umwana.

Igihe co kuba mu bitaro cari indwi imwe. Imbere y'uko dusubira i muhira kwaja mw'ishengero ry'ibitaro kugira ngo turonke "uguhanagura", umuhezagiro w'umusaserdoti.

Mu gihe c'irangi vyose vyari biteguriye kuja muhira, ariko vyari bitangura guhindura umutwe. Uwo muvyazi yaragerageje umuriro: 39. Jewe n'igipupe canje twabwirizwa guhagarika iyindi misi ibiri. Amaherezo ku wa kane 12 hafi y'aho hafi y'aho twamaze gukira. Ku musi w'Imana 15 Armando yazanywe ku ntebe y'ibimuga bishasha gushika ku mbonerahamwe y'ibatisimu ari kumwe na papa Giuseppe, umugenzi wiwe Mariuccia Madrine be n'umugenzi w'umunyabubasha Basilio. Nta munezero nari mfise yo kuja muri ico gikorwa kuko abageze mu zabukuru bahanuye ngo bagume i muhira. Nari nshimishijwe no gutegura akantu gatoyi.

Ubuzima kuri batatu bwari butandukanye ariko naraburonse neza cane. Nari mfise amata menshi, umwana yarakuze aca amujana buri ndwi aja mu kibanza c'abana kugira ngo akoreshwe.

Ikibabaje ni uko igikorwa c'uruganda casubiye ku mpera y'amezi abiri. Hanyuma nta mashure y'incuke yariho. Ba nyokobukwe bari bemeye kumwitwararika indwi imwe.

Igihe nakora igice c'urugendo rwa batandatu, imbere y'uko nja ku kazi yaramuzibira, amujana aho aja. Mu vy'ukuri uwo mwana yarashikiwe n'ingorane nca ndasemerera.

Ikibabaje ni uko ntashobora kuva muri ako kazi. Buhoro buhoro, n'ukwizera, twabandanije urugendo rurerure rw'inzira zitatu: ivyokurya vy'abana vya mbere, intambwe za mbere zari ibintu vyiza cane. Umusi wa mbere w'Ingabirano y'ubuhungiro amaherezo wararonse akazi gafise inyungu nyinshi. Yamaze imyaka mikeyi akora uwo mucungezi mu mashure abanza, ni co gituma yahamagawe muri Municipality kugira ngo afate ikibanza c'uguhuriza hamwe.

Gutyo haremerwa gusiga igikorwa mw'ihinguriro maze kwihebera uwo mwana arindiriye kumuha umuvukanyi muto. Ku wa 17 Myandagaro 1962 twaranezerewe n'ivuka ry'umwana wacu wa kabiri. Luciano yari asobanutse urukoba rufise umushatsi w'ibara ry'umuhondo, ni ukuvuga ibihushanye n'ivyo Armando. Inkuru y'imigani. Ku musi w'Imana 26 yarabatijwe na Papa, sebuja w'umunyarugamba Cousin Mariuccia be na sekuruza w'Imana Antonio w'i Giuse. Kandi kuri iyi nshuro nari ntegerezwa kuguma muhira. Inyuma y'igihe c'ubuvyeyi, naravuye muri ako kazi kugira ngo nshireho abana babiri beza.

Ku wa 1 Gitugutu 1962 Armando n'ibara ry'ubururu be n'idosiye ku rutugu ni vyo vyatanguye irya mbere. Twarabishizeho n'amarira makeyi ku mwigisha Leopardi.

Muri ico kiringo nyene, umukuru w'igisagara ca Domossola yarahamagaye Giuse kugira ngo bamusabe uburaro mw'igorofa ya kabiri y'inyubakwa y'igisagara, yagumye yidegemvya igihe intumwa ya komine yariko iraruhuka. Mu misi mikeyi twateguye iyo nzira. Muri ico kibanza twari dufise ivyiza vyose. Ku mugoroba, urugi runini rwugaye, twari umwami w'igisagara. Twashobora kuja mu birori vyo mu balcon vy'ibiro vy'umukuru w'igisagara. Mu madirisha yacu twabonye igice c'isoko kuva ku mugenzo w'imyaka ijana.

Hagati aho Luciano yateye intambwe za mbere: yari yaracitse umunyaruyeri w'abakozi bo muri komine.

Kugira ngo nshire Giusea nashaka guhingura akazi. Naciye ntangura kwambara amadirisho, ibitanda n'ibikombe vy'abagenzi. Ijwi rirashwiragizwa rero nacistse

"umukenyezi w'amabarabara". Giuseppe mu gihe ciwe c'ubusa yigiye gutegura ikoraniro ry'ubusa n'ugushimira Imana twoshobora kwinovora ubuzima bwiza kuruta.

Ku wa 1 Gitugutu 1968 Luciano na we nyene yaratanguye ishure n'umwigisha Luisa Cerri.

Igihe caraciye vyihuta. Mu ci twagiye mu biruhuko mu Butaliyano turi kumwe n'ihema ry'ugukambika. Rimwe na rimwe gushika i Sicily mu gisagara canje.

Muri Nyakanga 1973 twariko turakambika i Val d'Aosta maze dutangura kugira ibimenyetso vya mbere vy'uko umuntu atwite. Ku wa 16 Ruhuhuma, mushiki wiwe mutoyi Daniela yashitse i Armando hafi imyaka cumi n'umunani, Luciano na cumi na babiri. Hari igihe c'imisi mikuru kandi abantu babonye umuheto w'ibara ry'agahama ku muryango w'igisagara biyumvira ko ari ugutwenga. Umuherezi wa Paruwase yaraduhanuye guhimbaza Ibatisimu mw'ijoro rya Pasika, Madrina Umugenzi Gianna na Machatpa se baruye Benito.

Siga ivyiyumviro vy'ibinyoma, ubu naciye ngira uruhara muri uwo muhango mw'ijoro ryo ku wa 13 Ndamukiza. Bukeye ku musu w'ivu hari ijana ryatumiwe ku vyo basubiramwo.

Daniela nawe yarakuze kandi ubu turi abageze mu zabukuru. Abana bacu batatu baduhaye abuzukuru 7: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Lequezia na Matteo.

Inkuru iriko irahera. Ku wa 19 Nzero 2015, kandi twahimbaza imyaka 60 turi kumwe.

Turashimira Imana, Madonina n'abo bose badukunze.

Mazza Concetta Maglio, yavukiye muri Novara dicilia kw'igenekerezo rya 18 Ndamukiza 1936.

Index

1. Inzu ya ba se
2. Bivuye ku isi
3. Imikino iri ku musenyi
4. Amavuta, araba n'ijisho ribi
5. Ibiyaga
6. Vossia arampabare (umuco w'inzenyeri)
7. Emilia
8. Uguhunga kw'abami
9. Urugi rw'ijuru
10. La Bela Tusa
11. Amahanga
12. Violet
13. Ubuzima bushasha
14. Ivyatsi vyacu vya mbere
15. Turashimira Imana ...

